Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 231 (1481) ♦ Вівторок, 10 грудня 1996 року ♦ Ціна договірна

Верховна Рада готова розглядати законопроекти. Якщо їх якісно підготовлено

Як відомо, Верховна Рада один за одним відхилила або направила на доопрацювання кілька законопроектів уряду, покликаних, за задумом авторів, стати основою формування держбюджету на 1997 рік.

Причини, через які це сталося, виклав у п'ятницю ввечері голова Комісії ВР з питань фінансів і банківської діяльності Віктор Суслов. Він дав змогу журналістам переконатися самим у неполітичній причині парламентських проводів «призовників»-законопроектів, підкріпивши цей висновок низкою експертних оцінок. Серед них, зокрема, висновки Національного банку та Української спілки промисловців і підприємців (УСПП).

І Нацбанк, і УСПП знайшли в законопроектах чимало невідповідностей, наприклад, у порядку здійснення платежів на території держави — з Конституцією, Цивільним кодексом, законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про підприємства в Україні», «Про заклад» та ін.

(Закінчення на 2-й стор.).

«Права людини: моя власна думка»

Під такою назвою 9 грудня відбувся фінал першого Всеукраїнського конкурсу учнівських робіт з прав людини. Відкрив його Голова Верховної Ради Олександр Мороз. Він наголосив на важливості знань з прав людини, особливо для юних, яким будувати нову українську державу. Саме їм і керувати справді демократичною, правовою державою Україна.

Потім до фіналістів конкурсу з промовою звернувся голова німецької секції МТПЛ Карл Хафен. Члени почесного журі та учасники фіналу обмінялися запитаннями з проблем прав людини.

(Закінчення на 2-й стор.).

Уільям Перрі: «Україна назавжди залишиться в моєму серці»

Урочисте прийняття на честь 5-ї річниці Збройних Сил нашої держави відбулося у посольстві України у Вашингтоні. Серед понад 200 гостей були представники вищого військового керівництва Міністерства оборони США.

Звертаючись до присутніх, посол України Юрій Щербак відзначив важливу роль Збройних Сил у розбудові незалежної України, особливо підкреслив високий рівень взаємин між міністерствами оборони наших двох країн. Щиросердечну подяку посол висловив міністру оборони Уільяму Перрі за його особистий внесок у формування відносин стратегічного партнерства між Україною і США.

10 грудня — День прав людини

«Щасливе дитинство» на папері ?

Хід виконання Національної програми «Діти України» було обговорено на нараді, яку провів Президент України Леонід Кучма. Наводилися вражаючі факти — близько 100 тисяч дітей в Україні сьогодні не вчаться, немає нормативної бази та належного контролю за житловим та майновим правом дітей, порядком їх усиновлення.

Ситуація в дитячому та молодіжному середовищі, сказав Президент України, переважно негативна, тим часом доручення глави держави щодо поліпшення цієї ситуації не виконуються або виконуються формально.

Леонід Кучма звернув увагу на кілька найбільш характерних прикладів. Так, не виконано доручення щодо повернення в систему освіти дошкільних закладів, які використовуються не за призначенням, розвитку дитячих будинків сімейного типу, створення притулків та приймальників для безпритульних дітей. Він зазначив, що кожен з таких фактів має стати приводом рішучих дій з боку владних структур, а також Генеральної прокуратури, — повідомляє Укрінформ.

Будемо розумними — озолотимося

Україна за золотоносними покладами входить до першої трійки держав світу. Отож має унікальний шанс «виправити своє економічне становище». Так заявив, побувавши у рідному Дніпропетровську, народний депутат України, голова правління акціонерної компанії «Укрзолото» Сергій Чукмасов.

Тут, на Південному машинобудівному заводі пущено афінажну лінію з відокремлення дорогоцінних та кольорових металів із сплавів, приладів і електронних плат, які своє уже відслужили. У перспективі вимальовується і змога вилучати цінні елементи з відходів залізорудного, уранового та іншого видобувного виробництва. Нині поблизу села Сергіївка будується перша в Україні шахта з видобутку золота.

Окрім Дніпропетровщини, багатющі поклади в надрах Кіровоградської, Одеської і Закарпатської областей. Звісно, що потрібні неабиякі кошти, іноземні інвестиції, новітні технології. Отут і криється пастка потрапити «ненароком» у залежність від заморських компаньйонів, тож мусимо бути обачнішими і розумнішими, сказав Сергій Олександрович, щоб самим розпоряджатися як мінімум 80 — 90 відсотками видобутих з-під української землі багатств.

НАМ — або порядок без свободи, або свободу без порядку. Невже третього не дано?

За кількістю ратифікованих міжнародних конвенцій та прийнятих власних законодавчих актів щодо захисту прав людини Україна мала б уже бути однією з найцивілізованіших країн не те що Європи, а й світу. Згадаймо найсвіжіші досягнення щодо цього — наша країна стала членом Ради Європи, прийняли Конституцію, створили Конституційний суд, з дня на день чекаємо започаткування нечуваної у нас досі державної інституції — Уповноваженого з прав людини.

«А що толку, що світ великий, коли чоботи тиснуть» — каже на те песимістично налаштований пересічний громадянин, і пояснити йому наші успіхи справді важко. Як втовкмачити колгоспному фуражирові, що він має право звертатися до Європейського суду з прав людини, коли він не знає, як написати звичайну касаційну скаргу, а найняти адвоката не має за що? Як зголоднілій пенсіонерці, котра порпається у смітникові, нагадувати про Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права? Як «запакованому» у задушливу, переповнену в'язничну камеру зекові зачитувати міжнародні мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями?..

Дав Бог День прав людини, дасть і ... права та свободи. І не завжди так буде, як є — коли закон, як дишло..., або як павутиння, до якого муха липне, а жуки проскакують...

(Статтю «Іван поцупив телятко, Василь убив людину. Кого посадили? Івана...» читайте на 12-й стор.).

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТУ ПРОДОВЖЕНО ДО 15 ГРУДНЯ

Передплатний індекс газети українською мовою — 60955, російською мовою — 60997.

Цього тижня — про бюджет

Нарада у Голови Верховної Ради України

Учора Голова Верховної Ради України Олександр Мороз провів нараду з головами постійних комісій, під час якої постало одне з найважливіших питань — процедура розгляду законопроекту про державний бюджет 1997 року.

У ході дискусії висловлено ряд істотних пропозицій щодо цієї основоположної проблеми. Думка переважної більшості голів комісій зводилася до того, що саме цього пленарного тижня треба приступити до розгляду проекту бюджету.

При цьому всі учасники наради були пройняті розумінням і відповідальністю, що закон про держбюджет не можна розглядати без прийняття у Верховній Раді ряду документів.

Тому Олександр Мороз запропонував внести до порядку денного роботи сесії 11, 12 грудня проект постанови Верховної Ради України про порядок фінансування видатків з державного бюджету України у 1997 році до прийняття закону про державний бюджет 1997 року; проект постанови Верховної Ради про встановлення нормативів відрахунків до окремих фондів системи соціального страхування; проект постанови Верховної Ради України про встановлення нових розмірів мінімальної заробітної плати і пенсій за віком. І лише після того, в п'ятницю 13 грудня, розпочати в першому читанні розгляд законопроекту про бюджет на 1997 рік.

На нараді йшлося про інші питання законотворчого характеру.

Прес-служба Верховної Ради України.

«Права людини: моя власна думка»

(Початок на 1-й стор.).

Проведення конкурсу ініційовано й організовано Українською секцією Міжнародного товариства прав людини у співробітництві з Міністерством освіти, при сприянні Міжнародного фонду «Відродження», фонду «Євразія», німецької секції МТПЛ, Центру інформації та документації Ради Європи в Україні, Українського центру прав людини.

Головною метою цього заходу було поширення серед шкільної молоді знань про міжнародні норми з прав людини, а також заохочення учнів до вирішення теоретичних і практичних питань, пов'язаних з проблемами захисту прав людини. До участі у конкурсі було запрошено учнів 9—11 класів загальноосвітніх шкіл, гімназій та ліцеїв. Заявки на участь надійшли від 457 учнів з усіх регіонів України. Оргкомітет конкурсу отримав і переглянув 217 робіт від учасників з 23 областей. Відбіркова комісія запросила до участі у фіналі 22 учнів. Фіналісти отримають дипломи призерів, лауреатів, переможців першого Всеукраїнського конкурсу. 10 з них будуть нагороджені цінними подарунками. Три перших призери поїдуть до Німеччини, де у місті Франкфурті-на-Майні 25 років тому було започатковано Міжнародне товариство прав людини (МТПЛ). Там юні правознавці з України братимуть участь в урочистостях з нагоди ювілею МТПЛ.

Іван ДМИТРЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Русь-Україна — Гардарика. Спогад про майбутнє

Справді, живемо в час контрастів. Володіємо третиною світових запасів чорноземів і маємо низькопродуктивне сільське господарство. Здатні виробляти першокласні ракети і непростимо байдужі до проблем духовності. А нещодавно одержали ще один привід здивуватися. В Україні нині понад 500 міст, літопис кожного з яких перевищує три століття. Тож недарма іноземці вважали нашу правітчизну Русь гардарикою — країною міст.

Відродити славу Чигирина, Галича, Новгорода-Сіверського, Путивля, Канева та їхніх побратимів поставили за мету учасники міжнародної конференції «Історичні міста України: минувшина та сьогодення», що відбулася в Києві за ініціативою Ради Європи, Київської міської Ради народних депутатів, Товариства охорони пам'яток історії та культури, Всеукраїнської спілки краєзнавців, Фонду культури України, Всеукраїнського фонду відтворення пам'яток історії та архітектурної спадщини, Ліги історичних міст України.

Робота конференції — це своєрідна відповідь на запитання «Яким шляхом іти Україні, яке майбутнє шукати?». Треба йти дорогою, яку підказує наша історія. Відродивши міста й містечка, багато з яких сьогодні навіть втратили свій статус і перетворилися у звичайні селища, ми могли б розв'язувати щонайперше проблеми активізації державотворчих процесів, розвитку національної культури та освіти.

Невипадково, що на конференції в центрі уваги були питання законодавчої діяльності стосовно охорони пам'яток історії, архітектури та культури. Вони органічно поєднані з проблемами розвитку самоврядування, поглиблення демократизації нашого суспільства.

Про це говорили на конференції академік НАНУ Петро Тронько та віце-президент НАНУ Петро Толочко. З європейським досвідом учасників конференції познайомили керівник делегації Ради Європи, відповідальний за програми співпраці з державами Центральної та Східної Європи у сфери розвитку демократії Еккхарт Мюллер-Раппард, експерти Ради Європи Аллан Тоунессен, Ендрю Фаррала, Едіт Бійлевелд, Джеан Дік, Ангус Фоулер. Цікавими були на конференції й виступи інших її учасників.

Керівників конференції та членів делегації Ради Європи прийняв Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Він запевнив присутніх, що Україна вирішує всі питання, пов'язані із законодавством про самоврядування, на основі європейського досвіду з урахуванням прав людини та поглибленням демократії. Нам потрібна у першу чергу консультативна допомога. Київ — як місто, що поставлене історією на перехрестя часів і народів, — повинен подати гідний приклад у цьому.

Академік Петро Тронько наголосив, що учасників конференції хвилюють проблеми щодо прийняття закону про охорону історичних пам'яток (їх в Україні понад 150 тисяч!). Значна частина історичних міст нашої держави швидше відродилась би, якби їм було надано статус міст обласного підпорядкування. Щодо фінансування, то учасники зустрічі у Верховній Раді наголошували насамперед на відповідному податковому сприянні цим процесам.

Члени делегації Ради Європи висловили своє задоволення роботою конференції. Вони акцентували увагу на думці, що охорона історичних міст — це турбота про майбутнє України.

Насамкінець зауважимо, що цей цікавий захід, на жаль, пройшов поза увагою урядових структур. А від них у першу чергу й залежить розгалмування процесів, які стримують сьогодні розвиток історичних міст нашої держави.

Віталій АБЛІЦОВ.

На знімку: Невицький замок біля Ужгорода.

Фото Валерія ГРИШАНОВА.

У номер

● *Дніпропетровськ*

Цураєшся свого — плати

Відтепер підприємства, фірми, концерни, корпорації і компанії, організації та установи всіх напрямів, спеціалізацій і форм власності, розташовані у місті, і які у своїй інформаційно-візитній продукції використовують іноземні літери, слова і словосполучення, мусять негайно пройти обов'язкову перереєстрацію. Затим, отримавши дозвіл-ліцензію, вони сплачуватимуть за своє захоплення чужими мовами податки.

Оголошено також передноворічний конкурс на краще зовнішнє обладнання фасадів та інтер'єрів підприємств торгівлі та громадського харчування. Переможцям обіцяні спокусливі пільги в роздрібній торгівлі наступного весняно-літнього періоду. Умовами цього огляду також передбачено дотримання Закону «Про мови».

● *Крим*

Не допустити воєнного конфлікту

Виключити Російську Федерацію зі складу Ради Європи і вжити інших санкцій проти неї, щоб не допустити перетворення спровокованого Росією політичного конфлікту довкола Севастополя і Чорноморського флоту у конфлікт воєнний, — закликав меджліс кримськотатарського народу.

У заяві, ухваленій на засіданні цього представницького органу кримських татар, мовиться, що останні рішення Ради Федерації Росії стосовно Севастополя «брутально порушують Гельсінську Угоду».

Меджліс закликав українське керівництво домагатися негайного виведення «іноземних військ з території держави».

Верховна Рада готова розглядати законопроекти. Якщо їх якісно підготовлено

(Початок на 1-й стор.).

Невідповідності було виявлено в принципових позиціях законопроектів — механізмах конвертації фінансової відповідальності до майнової, порядку регулювання готівкової маси в обороті, реструктуризації заборгованості підприємств тощо. Підтримавши, в основному, законопроект «Про оподаткування прибутку підприємств», і, навпаки, відхиливши як неспроможні заходи щодо стабілізації народного господарства, УСПП, у свою чергу, нагадала про інтереси великих підприємств. Про недоторканність пільг щодо плати за землю. Про індексацію валових витрат, що переносяться на майбутні періоди діяльності суб'єктів господарювання. Про зменшення ставки відрахувань до Фонду з утримання та ремонту шляхів.

Так само істотні зауваження банкірів і промисловців щодо редакції поновленого законопроекту про податок на додану вартість та про прибутковий податок з громадян.

Судячи з усього, парламенту працювати над бюджетом на 1997 рік буде дуже складно, бо в урядових законопроектах відбиваються мало не всі інтереси банківського та промислового капіталу. Не виключено, що це відкликаний урядом із парламенту вересневий законопроект «Про державний бюджет на 1997 рік», навіть у разі його прийняття Верховною Радою, Президент України не підпише на тій підставі, що не реформовано податкову базу. Що тоді? Тоді бюджет, згідно з чинним законодавством, отримає тимчасове фінансування. Серед тих, кому це вигідно, можна знайти представників і банківських, і промислових кіл. Але не народу.

Сергій ВЛАД.

Навчилися. Можна і навчати

Здавалося б, часи добровольців канули в Лету. В тому, що це не зовсім відповідає дійсності, змогли пересвідчитися присутні під час складання групою американських волонтерів Корпусу миру США присяги вірою і правдою служити Україні. Слова клятви наприкінці минулого тижня в Торговельній палаті Сполучених Штатів виголошували 21 іноземець.

Чергову «групу» фахівців з економіки та англійської мови, за словами посла США в Україні Уїльяма Гріна Міллера, доставлено згідно з двосторонньою угодою, яку укладено 1992 року. Відтоді від Корпусу миру на вітчизняній просвітянській ниві у 70 населених пунктах працює 150 американців.

До речі,— і це підкреслювалося неодноразово — приїзд на наші терени американського десанту зовсім не означає, що Україна — держава «третього світу», яку треба повчати уму-розуму. Країна рівних можливостей розглядає нашу незалежну неньку як розвинуту, проте процес її становлення тривалий час відбувався в умовах іншої політичної та економічної системи.

За свідченням самих прибулих, азам місцевого життя вони вже «піднатаскалися»: за три місяці, що провели тут, вже дещо опанували мову, призвичаїлися вибороювати місце в тролейбусі, замовляти вареники і навіть співати «Ти ж мене підманула...». Тож сповна готові поповнити наші заклади освіти.

Галина КВІТКА.

Як держава перед акціонерами завинила

А суд, розглянувши досі унікальну у вітчизняній практиці справу, задовольнив позов останніх і вирішив стягнути на їх користь 5,7 мільйона гривень

ВЛАСНЕ, завинила не держава Україна як така, а державні органи та офіційні службові особи, що її представляють. Але, згідно з ст.34 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», саме держава відповідає за їхні дії, якщо ті спричинили збитки суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності. З цього й виходив суддя Малиновського районного суду Одеси Леонід Лічман, задовольняючи позов відкритого акціонерного товариства «Одеснафтопродукт» до Держави Україна... Написати такі рядки й то непросто. А як було розглядати ту справу? Вдумайтеся тільки: позов до Держави Україна! І кого? Акціонерів, тобто — приватників. Та ще донедавна таке жодному з наших суддів й у страшному сні не могло привидітися. Леонід Григорович за оту справу взявся. Й хоч тиснули на нього звідусіль ім'ям... держави, таки прийняв рішення, продиктоване Законом.

Утім, що ж то за справа? З чого вона виникла? Можна сказати, з нашого недалекого минулого, коли «верхи» безкарно «викручували руки» підлеглим. Щоб ті виконували їхні, хай протиправні, вказівки та забаганки. Історія, про яку розповідаємо, сталася вже за нових перебудовних часів, та традиції, як мовиться, живучі... Отож усе розпочалося 3 грудня 1992 року, коли за дорученням уряду України Держкомнафтогаз уклав договір з грецькою фірмою «Фібра Компанія Навієра СА», за яким на Лисичанський нафтопереробний завод мала надійти від тієї фірми так звана давальницька нафта. З тим, щоб потім, після переробки, майже всі продукти її відвантажити на експорт для «Фібри...» ж. Навіщо це було потрібно Україні, Лисичанському НПЗ? Щоб не простоювали потужності, люди мали роботу і щоб одержати за надані послуги якийсь мізер пального для реалізації всередині країни. Що ж, за тодішнього катастрофічного дефіциту, коли, аж моторошно згадувати, не було змоги зібрати врожай, що гинув на корені, заправити автомашини «Швидкої допомоги» й пожежної безпеки, — й отой мізер міг здатися благом. Насторожує, правда, таке: угодою передбачалася переробка нафти з 99 відсотками виходу нафтопродуктів, що ніяк не стикувалося з технологічними можливостями заводу: навіть за нормами технологічні втрати становили 8,1 відсотка. То що, цього не знали в уряді, в галузевому відомстві? А коли не знали, то спитали б у заводських спеціалістів. Однак тут не зайве зазначити, що безпосередньо виконавця договору, тобто Лисичанський НПЗ, не вважали за доцільне навіть прилучити до підготовки отієї угоди, йому просто наказували робити те й те, відносини між ним і «Фіброю...» було оформлено лиш півроку опісля. «Згори» ж усе видніше, там найрозумніші...

У ході виконання договору, коли уряд, до речі, кількома своїми розпорядженнями зобов'язував Держкомнафтогаз неухильно забезпечувати відвантаження нафтопродуктів «Фібрі...», керівники і НПЗ, і Держкомнафтогазу не раз били на сполох: калавур, грабують! Пішли листи й телеграми з проханням переглянути умови переробки нафти. Тодішні керівні особи уряду Ігор Юхновський та Юлій Іоффе то зупиняли виконання угоди, то відновлювали. А «Фібра...», яка наобіцяла поставити на переробку спочатку 1 мільйон тонн нафти, а трохи пізніше — ще 5 мільйонів тонн (а поставила лише 180 тисяч тонн), поспішає вивезти те, що вже перероблено. Бо, певно, розуміє, що отакий «дурняк» може й увірватися.

Й отут на арену виходить «Одеснафтопродукт», тоді ще не акціонерне товариство, а державне підприємство. Саме через нього «Фібра...» вивозить на експорт нафтопродукти, що надходять з Лисичанська. Все б нічого, чому не стати посередником, коли за це платять? Але ж на початку червня 1993 року до Одеської нафтогавані прибув танкер «Кріті Голд», який «Фібра...» вимагала негайно завантажити майже 22 тисячами тонн дизельного палива, тоді як на своєму рахунку мала в гавані його лиш 8,5 тисячі тонн. Директор «Одеснафтопродукту» Василь Барабаш, звичайно ж, представникові фірми відмовив. Та 10 червня отримав телетайпограму голови Держкомнафтогазу Михайла Ковалка такого змісту: «Згідно з підписаним договором з фірмою «Фібра Компанія Навієра» прошу терміново завантажити танкер «Кріті Голд» і відправити на експорт 21840 тонн дизпалива з будь-яких ресурсів з наступним поповненням продукту Лисичанського НПЗ». Оте «прошу» було, певна річ, завуальованим наказом. Бо В. Барабаш, схопившись за голову, тут же зателефонував до Києва з твердим наміром довести, що офіційні державні особи неправомірно втручаються у зовнішньоекономічну діяльність підприємства, й відмовитися виконувати оту вказівку, а у відповідь почув уже тверде, начальницьке: «Треба!». «Фібра...», мовляв, погрожує усі штрафні санкції за простій танкера віднести на рахунок Держкомнафтогазу. То ти цього хочеш? Але ж де оте дизпаливо взяти? Позич у когось, хто його має, скажімо, в американської фірми «Джой Луд»... відступати, зрозумій, нікуди. Це розпорядження уряду. Та й навіщо панікувати? Ми гарантуємо повернення позички найближчими днями...

Під час судового засідання представник відповідача з цього приводу зауважував: міг би Барабаш, мовляв, і не виконувати оте прохання, адже розумів, що воно незаконне. Василь Іванович невесело посміхається:

— Спробував би. Не виконав би я — виконали б уже без мене. Я був керівником державного підприємства, мене призначили на посаду наказом голови Держкомнафтогазу. Та не тільки в мені річ. І саме підприємство могли реорганізувати, відмовивши колективові в оренді, на яку щойно перейшли, ще казна-що. Коли Київ наказував щось зробити, то тут ніхто не викрутився б. Усе ж робилося під гаслом державних інтересів і державної дисципліни.

Одне слово, як не пручався В. Барабаш, а руки йому таки «викрутили». Керуючись розпорядженням державного органу управління й зважаючи на гарантії його керівників щодо негайного повернення боргу, директор державного ж підприємства укладає договір позики з фірмою «Джой Луд...» і 13 червня завантажує танкер. Цього тільки й треба було «Фібрі...», термін дії договору Держкомнафтогазу з якою закінчився 10 червня: вона одержала безплатно 12667,4 тонни дизпалива — й накивала п'ятами. Позовні ж вимоги до фірми чомусь не заявлено. Чому? Та тому, напевне, чому було укладено і вочевидь збитковий для України, для Лисичанського НПЗ договір. Комусь усе те було потрібно, вигідно. Кому саме? На це могла б, очевидно, відповісти Генеральна прокуратура України, що порушила було кримінальну справу за фактом укладання отого договору. Однак вона закрила її 30 грудня 1995 року за відсутністю, як сказано, складу злочину в діях посадових осіб, причетних до укладання і виконання, на підставі, що шкоди державі, мовляв, не було завдано. Як же не завдано? Гаразд, про вочевидь невигідні умови переробки нафти вже не говоритимемо. Але ж вивезено понад 12,6 тисячі тонн дизпалива — і за них ніхто не розрахувався! Вивезено з державного підприємства. Яке, щоправда, на час закриття справи вже було акціонерним. То що, це й стало підставою? Але ж і до приватизації, і під час її проведення, і опісля «Одеснафтопродукт» не раз ставив перед державними органами питання руба: відшкодуйте борг! Нам отака «спадщина», що з'явилася з вини офіційних державних осіб, — мов гиря на шиї. І зі зміною форми власності не хочемо й не маємо змоги її нести.

Не скажеш, що Держнафтогазпром, з вини якого виник борг (визнання ним цієї вини зафіксовано у багатьох документах), не прагнув якось виправити становище. Через те, що Лисичанський НПЗ відмовився повертати дизпаливо, правомірно вказуючи на відсутність ресурсів та правовідносин з «Одеснафтопродуктом» стосовно отого боргу, керівники Держнафтогазпрому апелювали до уряду, до Президента, до Верховної Ради. Варіанти пропонували різні: повернути «Одеснафтопродукту» борг натурою, грішми, шляхом зниження йому податків. Однак все лишалося по-старому. Мало того, після прийняття рішення Малиновським судом на користь ВАТ до Одеського обласного суду надходить касаційна скарга з облуправління юстиції (що діє за дорученням Мін'юсту України), де ставиться питання про те, щоб справу взагалі «закрити провадженням».

— Це, очевидно, дуже бажано, — робить припущення представник «Одеснафтопродукту» з правових питань Сергій Кармазін, — колишнім посадовим особам Кабінету міністрів та Держкомнафтогазу, які й нині на високих посадах. Бо у зв'язку з обставинами, встановленими судовим рішенням, може постати питання про перегляд прийнятого Генеральною прокуратурою рішення щодо припинення «нафтової» кримінальної справи. А держава, згідно із законодавством, має право на регресивне відшкодування своїх збитків, що сталися в результаті задоволення зазначеного позову, з боку державних органів чи службових осіб за рахунок їхнього майна. Одне слово, є чого сполошитися.

А сполошившись, винуватці почали тиснути на суд. Сам факт участі у справі з боку держави Мін'юсту в особі заступника начальника управління міністерства В. Качана є, вважає С. Кармазін, юридичним нонсенсом. Бо цьому міністерству належать важливі повноваження щодо організації здійснення правосуддя, аж до порушення дисциплінарного провадження щодо суддів. З чого, до речі, вже й скористалися: ще під час розгляду справи представник Мін'юсту вдавався до тиску на заступника голови Малиновського районного суду Л. Лічмана, щоб призупинити розгляд справи щонайменше на місяць. А коли суд рішення таки прийняв, то до обласного суду з облуправління юстиції надійшла не тільки касаційна скарга, а й подання про притягнення головуючого у справі в районному суді до дисциплінарної відповідальності. За віщо? Мабуть, за правосуддя.

Судова колегія з цивільних справ Одеського облсуду під головуванням Лідії Никифорчук, розглянувши касаційну скаргу, залишила її без задоволення, а рішення Малиновського районного суду — без змін. Тобто: з Держави Україна на користь ВАТ «Одеснафтопродукт» стягується 5700340 гривень 35 копійок. А щодо тих, хто державі завдав таких збитків, то про них нехай «попіклується» сама держава. Теж, можливо, через суд. Щоб це стало уроком можновладцям, для яких, трапляється ще й тепер, закон начебто і не писаний.

— Навіть після рішення колегії облсуду, — розповідає В. Барабаш, — відчуваємо, як дехто хоче все-таки викрутитися, хай і неправдами, з неприємної ситуації чи, бодай, затягнути справу, знову оскаржити її, вже у столичних органах. А сподіваємося на перемогу здорового глузду. Закону.

І ще один, не менш повчальний урок випливає з цієї історії: американська фірма «Джой Луд Дистриб'юторс Інт», у якої «Одеснафтопродукт» позичав дизпаливо та діяльність якої в Україні справді була взаємовигідна, змушена була згорнути свою діяльність у Причорномор'ї й тепер працює, подейкують, у Прибалтиці, де партнери — надійніші. Багато втратило не тільки ВАТ — втратили регіон, країна в цілому. А ми ще розпатякуємо про потребу активнішої інтеграції до європейського, світового ринків.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Хроніка. Факти. Події

● *Сінгапур*

Як торгувати? За якими тарифами?

Хід реалізації домовленостей у рамках Генеральної угоди про тарифи та торгівлю (ГАТТ) і шляхи розвитку глобального торговельного режиму мають обговорити учасники першої міністерської конференції Всесвітньої торговельної організації (ВТО), куди входять 125 країн. Рішення про заміну чинного з 1948 року ГАТТ на стрункішу й жорсткішу ВТО було прийнято 1995 року.

У конференції як спостерігачі беруть участь 7 міжнародних організацій і 35 держав та територій, що подали заявки на вступ до ВТО. Серед них Україна та ряд країн СНД.

● *Кишинів*

Президент обере команду

Парламент Республіки Молдова прийняв відставку уряду. Це зроблено, щоб надати Президентові Петру Лучинському змогу сформувати новий Кабінет міністрів, з яким він зможе працювати в майбутньому. На сесії також було прийнято проекти постанов про ратифікацію Договору про добросусідські відносини та співробітництво Молдови й України та ін.

● *Душанбе*

«У гості» до опозиції

Офіційна делегація Таджикистану на чолі з Президентом республіки Емомалі Рахмоновим має намір вилетіти до однієї з північних провінцій Афганістану для зустрічі з лідером об'єднаної таджицької опозиції Саїдом Абдулло Нурі сьогодні, 10 грудня. Нурі, який вирушив з іранського міста Мешхед до Афганістану, таліби посадили на свою базу в районі Шанданда. Потім за наполяганням талібів, літак з лідером опозиції переправили до Кандагара. Там, начебто, у повітряного лайнера знайшли деякі технічні неполадки. Туди з Ісламабада відбув літак ООН для того, щоб доставити Саїда Нурі до місця вказаної зустрічі. За неперевіреними даними, під час свого перебування у контрольованій талібами зоні Саїд Нурі мав контакти з рядом керівників талібів, зокрема Мулло Умаром. Подробиці цієї зустрічі невідомі.

● *Грозний*

Вибори — тільки без федералів!

Вибори президента і парламенту в Чечні можуть бути відстрочені лише в тому разі, якщо до 27 січня наступного року з якихось причин у республіці залишиться бодай один підрозділ федеральних сил. Про це заявив голова Центрвиборкому Чеченської республіки Мумаді Сайдаєв.

За його словами, «всі інші проблеми цілком розв'язувані і вже розв'язуються». Серед основних проблем Мумаді Сайдаєв назвав визначення точного числа виборців. Торкаючись фінансування виборчої кампанії, він повідомив, що урядом Чечні виділено на ці цілі «певну суму». Крім того, деяку допомогу надала через свою місію в Грозному ОБСЄ. Чеченський парламент прийняв рішення про те, що вихідці із Чечні, які захочуть брати участь у виборах, зможуть проголосувати тільки в Грозному. Виняток зроблено для тих регіонів, де є офіційні представництва ЧР, а також для сусідніх з Чечнею районів Дагестану та Інгушетії.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Серйозних потрясінь уникнути не вдасться

БЛАГОВЕСТ Христов Сендов — відомий болгарський вчений, академік Болгарської академії наук. У січні минулого року його обрано головою Народних зборів Республіки Болгарія. Нині, коли Болгарію очікують зміни у зв'язку з приходом до президентської влади представника об'єднання демократичних сил Петра Стоянова, особливо цікаво, як глава парламенту оцінює політичні процеси, що відбуваються в країні.

— Болгарія — парламентська республіка, тому політику держави визначає парламентська більшість, а роль президента певною мірою нагадує роль британської королеви, яка царює, але не керує...

— Хоч у нашій країні президентові не надано право законодавчої ініціативи, його роль у політичному житті країни не зменшується. Для майбутнього країни дуже важливо — зуміє чи ні президент знайти можливість узгодити зусилля уряду і парламенту, встановити взаєморозуміння між гілками влади.

— Від кого залежить пошук цих можливостей?

— На жаль, підготовка до виборів відбувалася в умовах політичного протистояння. Не думаю, що його подолають найближчим часом. Тому в таких умовах особистісні якості президента матимуть особливе значення. Які б сили не прийшли до влади, глава держави повинен знайти шляхи співробітництва з урядом.

Оскільки ми вже згадали британську королеву, то дозволю собі звернутися до її прикладу ще раз: у чиїх би руках не була влада — консерваторів чи лейбористів, вона завжди називає їх — «мій уряд».

— Перемога кандидата об'єднання демократичних сил Петра Стоянова — це результат переваг його програми чи невдоволення суспільства політикою соціалістів?

— Однозначно на це запитання не відповісти. Напевно, і те, й інше. Те, що Петро Стоянов набрав 60 відсотків голосів не було несподіванкою. Отримати перемогу Стоянову допомогли і його особистісні якості: він не прихильник конфронтації, навпаки — має бажання працювати з усіма. Його перемозі сприяло і те, що кандидат від демократичних лівих сил Георгі Пірінський вибув зі гри — Конституційний суд не допустив його до виборів. На результати виборів вплинули також і труднощі перехідного періоду, які виборець, звичайно, приписав тим, хто в цей період був при владі.

— Чи можна вже зараз прогнозувати співвіднесення політичних сил після виборів у країні?

— Зрозуміло одне: серйозних потрясінь у таборі демократичних сил уникнути не вдасться. Незабаром відбудеться пленум, а потім конгрес соціалістичної партії. Очікувати можна всього, але треба сподіватися: все, що відбудеться, буде для блага Болгарії.

— Зараз дуже гостро ставиться питання про розширення НАТО. Яку позицію займає парламент Болгарії щодо «просування» НАТО на Схід?

— Справді, це питання нині дуже актуальне. Багато хто під час передвиборної кампанії спекулював ним. Народні збори Болгарії ще в 1993 році прийняли резолюцію про те, що наша країна питання інтеграції в європейські структури вирішуватиме, тільки враховуючи національні інтереси. Ця позиція незмінна.

Пригадую, до нас приїздила делегація російських парламентаріїв. Один з її членів одразу ж став говорити про залежність болгаро-російського співробітництва від того, вступить чи ні Болгарія до НАТО. Я відповів, що всі міжнародні питання наша країна розв'язуватиме самостійно, керуючись тим, вигідно це нам чи ні.

Я переконаний, що блок ще не готовий до розширення. Та й нам з рішеннями поспішати не треба.

— Як на вашу думку, чи має болгаро-українське співробітництво реальні перспективи?

— Мені здається, що ми припустилися великої помилки, зруйнувавши встановлені раніше економічні та інші зв'язки. На жаль, за короткий час ми багато втратили. Нині нам належить відновити наші старі контакти і спільний ринок.

Недавно в нашій країні побував з офіційним візитом Прем'єр-міністр України Павло Лазаренко. Вірю, що цей візит — початок нового періоду в болгаро-українських відносинах.

Інтерв'ю взяла Валентина РАЙЛЕСКУ, член Міжнародної Федерації журналістів.

На знімку: «старійшини» з молдавського села Дежиня, яких нині називають банальним словом «пенсіонери».

За столом переговорів

Нещодавно в Ризі відбулася зустріч президентів трьох балтійських держав: Литви, Латвії та Естонії. Результатом переговорів стало підписання спільної декларації, яка визначає стратегічні цілі регіону.

Такі зустрічі традиційно проходять двічі на рік. Проте остання «нарада» могла й не відбутися, оскільки її передував... міжнародний скандал. Напередодні латвійський прем'єр Андріс Шкеле надто відверто розповів пресі, що він думає про литовського президента та міністра закордонних справ. Альгірдас Бразаускас прийняв його слова близько до серця й навіть мав намір відмінити свою поїздку до Риги. Але, охолонувши, зрозумів: єдність балтійських держав, хай і хитка, таки важливіша, ніж особисті амбіції. Проте, латвійців ще не пробачено...

Володимир СТРОЙ.

Рига.

Чи вийдуть мавпи на орбіту?..

У США знову скандал. Цього разу — навколо майбутнього польоту в космос двох мавп...

Міжнародний американо-французько-російський експеримент за участю приматів плановано на жовтень. Проте на заваді стала громадськість США. Вона переконана, що порушуються права «братів наших менших», і вирішила захищати їх. А легендарна «зірка» кіноекрану Бріджит Бардо, яка нині спрямувала увесь свій талант на благородну справу врятування фауни планети від знищення, навіть надіслала персонально кожному сенаторові США листа із закликом припинити фінансування спірного проекту НАСА «Біон».

Його вартість солідна: платникам податків експеримент обійдеться в 33,2 мільйона доларів. Ці гроші можна вважати кинутими на вітер. Адже, обурюється громадськість, мавп відправлять на космічну орбіту в застарілій капсулі російського виробництва, яка навіть недостатньо обладнана для запису інформації...

В активі протилежної сторони, представленої НАСА, три найважливіші аргументи «за». По-перше, стверджують вони, експерименти на мавпах — єдиний спосіб отримати цінну інформацію для майбутніх астронавтів і космонавтів; адже з усіх чотириногих мандрівників примати психологічно найближчі до людей. По-друге, тварини, капсула і супутник належать Росії, яка й виведе їх на космічну орбіту. Тому, популярно пояснюють народові «насівці», нерозумно втрачати таку можливість.

Але найбільше переконує третій аргумент: 20 мільйонів доларів з бюджету США уже все одно витрачено на експеримент...

Чиї аргументи переможуть — невдовзі дізнаємося. Поки що завершується підготовка мавп до двотижневої мандрівки у космос. А їхні керівники перевіряють систему на стовідсоткову безпечність і відбирають захоплюючі комп'ютерні ігри для відпочинку приматів у вільний, так би мовити, від роботи час. І... готують «вихованцям» урочисту зустріч після успішного польоту.

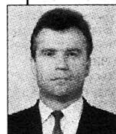
Ін'єкція для Сфінкса

Відомий на весь світ Великий Сфінкс може розвалитися у найближчі 150—200 років, якщо йому не зробити ін'єкцію зі спеціальних хімічних речовин. Такий песимістичний діагноз поставила група японських дослідників із університету Кіото, що пильним оком яких ось уже рік перебуває унікальна пам'ятка Стародавнього Єгипту.

У ході обстежень учені встановили, що причиною «хвороби» фантастичної істоти з тілом лева і головою людини є підвищена вологість і перепад денної та нічної температур. Історичний велетень заввишки 20 метрів та завдовжки 74 метри не встояв перед руйнівною силою кліматичних умов, які й камінь точать, не кажучи вже про вапняк, з якого його зроблено. Не останню роль у цьому процесі відіграє й Ніл: підземні води річки близько підходять до поверхні, через що ночі в цьому районі надто вологі. На ранок зібрана вапняковою статуєю волога починає випаровуватися. Це призводить до руйнування. Ось така природа слабування Сфінкса. За підрахунками японських фахівців, він щороку «худне» на 3—5 міліметрів. Саме тому в його вапнякове тіло негайно треба ввести речовину, що запобігатиме змінам вологості всередині.

Думки з приводу

Я хочу сказати урядові...

Станіслав Ніколаєнко (фракція соціалістів):

— Враження таке, що заходи з розвитку освіти та її фінансування пишуть в уряді якісь холодні люди. Ні батьківської, ні материнської турботи у них не видно. Бо не задумуються над майбутнім держави.

Не там шукаєте економію, шановні урядовці! Ось лише кілька порівнянь.

Вартість навчання одного студента на рік становить 2 тисячі 200 гривень, а утримання одного засудженого 2 тисячі 160 гривень на рік. То що краще: хай вчаться чи хай скоюють злочини? Далі. На виплати одному безробітному спрямовується на рік 600 гривень, а на утримання студента в училищі — 670 гривень за цей же період. То куди краще спрямовувати державні гроші?

Проаналізуймо віддачу.

Хто навчається, той накопичує потенціал. А це означає, що віддача буде. За підрахунками вчених, вона у сім разів вища, ніж витрати на навчання.

Засуджені й безробітні, навпаки, потребують лише вкладень. Вони не працюють на потенціал держави. При цьому старіють кадри, знижується кваліфікація. Нормальним є співвідношення — 40 відсотків кваліфікованих працівників і 60 молоді. А ми наближаємося до співвідношення 20 до 80. Молодь нікому не потрібна. А наш потенціал відкидається на 30-40 років назад.

Тож висновок один: без освіти не буде держави. І економити на освіті означає підривати потенціал держави. Ось такі невеселі думки напередодні дня уряду... Який пропонує заходи.

Віктор Омеліч (група «Єдність»):

— Мабуть, ніде в світі такого немає, щоб людина працювала, а зарплату не одержувала. У нас же в бюджетній сфері найбільші заборгованості саме перед учителями й лікарями. А з цього й висновок: як держава ставиться до вчителя, так і вчитель ставиться до учнів, студентів.

Тому нині, коли Верховна Рада має сформувати бюджет наступного року, слід відобразити в ньому об'єктивні можливості, закласти реальні витрати, щоб співвідношення доходів і видатків саме на освіту були реальними й об'єктивними.

Як член Комісії з питань бюджету знаю, що джерело економії державних коштів лежить у площині скорочення адміністративного апарату, особливо контрольного. Він розбух катастрофічно. Якщо порівняти нинішній з тим, що був п'ять років тому, то він зріс у 6 — 7 разів. Ніякий бюджет такого не витримає. Ефективність цього адміністративно-контрольного апарату не дає адекватної віддачі і доходу державі. Якщо доходи і є, то у багатьох випадках лише власне самих контролерів... На жаль, пропозиції про скорочення апарату не сприймаються в уряді.

Іван Заєць (фракція Народного Руху України):

— Важливим фактором економічного зростання нині є боротьба з мафією і корупцією, визначена у програмі уряду як подолання тінізації економіки. Нині всі говорять про непомірно великі податки. Справді, їх слід зменшити, але одночасно широкомасштабно задіяти усі механізми адміністративно-кримінальної відповідальності за несплату податків. У такий спосіб можна розв'язати проблему легалізації тіньової економіки з метою збільшення надходжень у бюджет. Тіньова економіка взагалі є тромбом у відносинах між підприємствами, породжує неплатежі, підприємства через це намагаються «вибити» з бюджету якомога більше грошей. Отже, джерело надходжень до бюджету —це боротьба з корупцією і мафією шляхом жорсткого застосування податкового законодавства.

Як заступник голови Комісії у закордонних справах і зв'язках з СНД хочу звернути увагу виконавчої влади на найактуальнішу нині проблему: відносини з Росією.

Влада повинна показати свою чітку позицію в ситуації, що склалася навколо Севастополя і Чорноморського флоту. Як відомо, Верховна Рада України у своїй заяві чітко охарактеризувала дії Російської Федерації як територіальні претензії до України. У воєнній доктрині України йдеться про те, що ми вважаємо своїм потенційним противником державу, послідовна політика якої становить воєнну небезпеку для України, веде до втручання у внутрішні справи України, зазіхання на її територіальну цілісність та національні інтереси.

Рішеннями Державної Думи і Ради Федерації Росія фактично відкинула пропозиції України про правове врегулювання відносин. Вона висловилася за силовий метод розв'язання проблеми. І це, врешті, пролунало в інтерв'ю Юрія Лужкова. Слід мати на увазі, що це не просто мер Москви, це член Ради Федерації. І я сумніваюся, що його позиція відрізняється від позиції Президента Російської Федерації, а Рада Федерації —це ядро виконавчої влади.

Отже, виконавча влада в Україні має адекватно оцінювати ситуацію, що склалася у відносинах з Росією, відчувати всю міру відповідальності за захист суверенітету, покладену на керівників держави Конституцією.

Записала Світлана ПИСАРЕНКО.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., №12, ст.81) такі зміни:

1. Частину першу статті 14 викласти в такій редакції:

«Персонал ядерних установок, джерел іонізуючого випромінювання, а також державні інспектори з нагляду за ядерною та радіаційною безпекою безпосередньо на ядерних установках мають право на соціально-економічну компенсацію негативного впливу іонізуючого випромінювання на їхнє здоров`я відповідно до законодавства України».

2. Частину першу статті 15 викласти в такій редакції:

«Персонал ядерних установок, джерел іонізуючого випромінювання, а також державні інспектори з нагляду за ядерною та радіаційною безпекою безпосередньо на ядерних установках підлягають обов`язковому страхуванню від ризику негативного впливу іонізуючого випромінювання на їхнє здоров`я за рахунок коштів ліцензіатів».

3. Статтю 25 після частини сьомої доповнити частиною восьмою такого змісту:

«Державним інспекторам з нагляду за ядерною та радіаційною безпекою безпосередньо на ядерних установках, які несуть відповідальність за повноту, достатність та обгрунтованість своїх вимог щодо ядерної та радіаційної безпеки цих установок, заробітна плата встановлюється на рівні заробітної плати відповідних категорій працівників ядерних установок».

У зв`язку з цим частини восьму, дев`яту, десяту вважати відповідно частинами дев`ятою, десятою, одинадцятою.

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 19 листопада 1996 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про визнання таким, що втратив чинність, Декрету Кабінету Міністрів України «Про тимчасове припинення індексації грошових доходів населення»

Верховна Рада України **постановляє:**

Визнати таким, що втратив чинність з 1 січня 1997 року, Декрет Кабінету Міністрів України від 9 грудня 1992 року №7-92 «Про тимчасове припинення індексації грошових доходів населення» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №5, ст.34).

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 21 листопада 1996 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до статті 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність»

Верховна Рада України **постановляє:**

Частину другу статті 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., №25, ст.281; Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №11, ст.83, №29, ст.308; 1995 р., №14, ст.90) після слів «з питань оподаткування» доповнити словами «органам Пенсійного фонду України з питань сплати страхових внесків».

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 21 листопада 1996 року.

Життя рад

Дві гілки одного дерева

НОВОПРИЗНАЧЕНИЙ голова Голованівської райдержадміністрації Іван Кучер щойно зіткнувся з цією глобальною для нашої держави проблемою: як будувати стосунки між виконавчою і представницькою гілками влади на районному рівні. Його попередник — Дмитро Запорожчук, віддавши повноваження адміністратора, залишився головою районної ради. Залишився, по суті, ні з чим. Ні влади реальної, ні апарату виконавців, ні навіть службового кабінету.

Погляд з району: голова ради чекає поради

—Тепер нам кажуть, — говорить Іван Васильович, —що треба створювати апарат райради з чотирьох чоловік. І це при тому, що треба скорочувати державний апарат. За рахунок чого його утворювати? Хто утримуватиме райдержадміністрацію? Що робитиме голова ради? Заслуховувати мене на сесіях про виконання тих чи інших її рішень? Нехай так. Але виходить досить дивна ситуація. Так, якби було правління КСП і голова КС. Правління ухвалює реалізовувати 300 тонн цукру, а є тільки 100. Голова переконує: більше немає, а правління відказує, що не біда. Ми продовжуємо виконання на наступний рік. Так і з районною радою, депутатом якої я є. Рішення приймають, а виконувати мені. А коли воно нереальне? Нікого це не обходитиме. Можна було б піти шляхом сумісництва, як і раніше. Тобто сумістити посади голови райдержадміністрації і голови ради. Та все одно це нічого не дасть. Усі важелі влади — в руках держадміністрації. Їй і відповідати за все, що робиться в районі. А ради? Вважаю, що на рівні району вони не потрібні. У тому вигляді, в якому вони існують нині. Я не проти представництва різних верств населення в органах місцевого самоврядування. Але, справді, нехай це буде представництвом. Нехай голова районної ради працює на громадських засадах, щоб був незалежним від виконавчої влади. Її хай заслуховують, критикують, підказують. Ми прислуховуватимемося, працюватимемо. Але в нинішній ситуації, коли голова ради, позбавлений влади, сидить у буквальному розумінні у приймальні — таке неприпустиме. Ніяк не можна, щоб об нього «витирали ноги», заходячи до мого кабінету.

З Іваном Васильовичем можна погоджуватися або й ні. Але хід його думок правильний. Що таке нині голова районної ради? Це людина, яку два роки тому обрав народ. Виходить, народ повинен і відкликати його. Сталося інше. І що далі робити, не знають ні він, ні райдержадміністрація. Було в ради майно. Адмінбудинок, оргтехніка, автомобіль. Тепер вони автоматично перейшли в користування виконавчої влади. Були якісь повноваження, відповідальність перед виборцями за виконання їхніх наказів. А як їх тепер виконувати, коли ти, голова ради, сидиш у приймальні і не знаєш, куди себе подіти?

У Голованівську вихід знайшли. Голова ради вирішив перейти на іншу роботу. Йому допоможуть, як певне, і багатьом іншим його колегам. А щодо виборців, то їхня думка взагалі потрібна лише на час виборів?

Погляд з області: треба радитися з Конституцією

Голова Кіровоградської обласної ради Микола Сухомлин на цій посаді вдруге. Раніше поєднував посади голови ради і голови виконкому, був представником Президента. Потім головою адміністрації області. Трохи більш як місяць тому подав заяву про звільнення, щоб зосередитися на роботі ради. Кандидат економічних наук, нагороджений Почесною відзнакою Президента України. Йому ні професійної майстерності, ні досвіду роботи, ні вміння виконувати її не позичати.

Тому й задані «ребуси» із невизначеністю функцій голови ради розв'язує без проблем. Про свої функції на виборчій посаді говорить стисло. Як і передбачено Конституцією та відповідним законом, будемо проводити на рік чотири сесії обласної ради. Які питання розглядатимемо? А ті, що входять до нашої компетенції. Затверджуватимемо бюджет, посилюватимемо контроль за виконанням рішень районних і обласної рад, більше уваги приділятимемо навчанню голів сільських і селищних Рад. Ми повинні будувати нашу державу відповідно до Конституції, мовить він, а не «перетягувати каната». І нема чого боятися «двовладдя». Воно постає там, де беруть гору амбіції керівників виконавчої або представницької влад. У Кіровограді такого немає, бо кожен знає, що йому робити, — і голова облдержадміністрації Михайло Громовий, і голова облради Микола Сухомлин.

—Такий орган, як рада, на рівні району має бути, — переконаний Микола Олексійович. — Він повинен формувати і вирішувати районні програми. Адже є спільні інтереси сільських і селищних рад. Наприклад, забезпечення нормальної діяльності райлікарні, райгазу, райшляхбуду та інших рай-. І відведення землі під якесь будівництво — компетенція райради.

Саме життя диктує потребу збереження рад обласного і районного рівнів. Хоча б для балансу гілок влади. Інша річ, у якій формі: на громадських засадах чи на постійній основі. Щодо майна, штатного розпису, кошторису, то тут також усе зрозуміло. Кіровоградська обласна рада є власником адмінбудинку та автобаза. У більшості районів з цим узагалі жодних проблем, бо там залишилися головами держадміністрацій і рад ті люди, що й були. Ситуація, схожа на голованівську, могла постати лише в п'яти районах, де адміністрації очолили нові керівники, а їхні попередники зосталися головами рад. Але й тут проблеми немає. В обласній раді рекомендовано створити апарат з 12—14 чоловік. Вирішили обмежитися шістьома. Не той тепер час, щоб витрачати зайві гроші. На районному рівні замість рекомендованих 6—8 можна обмежитися трьома.

Де взяти гроші? Треба зібрати сесію районної ради, затвердити штатний розпис, кошторис на утримання апарату або із статті непередбачуваних витрат, або за рахунок резервного фонду. Та є 14 статей, з яких можна взяти кошти за умови їх раціонального використання. Тож суперечностей між двома гілками влади тут жодних. Є лише завдання — добросовісно працювати в ім'я побудови нашої держави.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Криза, права людини, праця,

***Я** К ВІДОМО, ознакою формування громадянського суспільства є визнання примату права над державою. В системі права найголовніше — це права людини. Права людини — це ємне поняття, що охоплює всі сфери життя та діяльності людини, — соціальну, політичну, громадську, економічну, гуманітарну. Кожна людина однаковою мірою боляче сприймає порушення будь-якого з її прав —політичного, громадянського, соціального, економічного чи гуманітарного.*

У своїй статті в «Голосі України» за 30 січня 1996 року я показав, що криза в Україні призвела до великомасштабних порушень економічних прав людини. Масштаби цих порушень досягли такого рівня, що економічні права людини порушуються стосовно більшості тих, хто вбачає джерело свого життєвого добробуту не у власності, а у праці — фізичній, розумовій. Особливо гостро ці порушення економічних прав людини відчувають соціально уразливі верстви населення — пенсіонери, студенти. Фізична і морально-духовна, соціальна, політична самосвідомість, самопочуття різних груп, прошарків, класів у своєму складному переплетінні та взаємовідношенні формують стан суспільства, який підтримується та регулюється державою. І людей ніколи не покидає мрія про «ідеальне», прекрасне суспільство, але досить часто мрія так і залишається мрією.

У світі загалом і в кожній окремо взятій країні з різною інтенсивністю діє множина різноманітних чинників, які так чи інакше впливають на стан прав і свобод людини і громадянина.

Одначе в системі цієї безмежної множини чинників є такі, які дають можливість розкрити, проникнути й розпізнати основу, глибинну природу прав і свобод людини в суспільстві. Як свідчить історія розвитку економічної думки, цим фундаментальним чинником є співвідношення праці та власності.

Розуміння цього факту не викликає сумнівів та заперечень у будь-якої мислячої людини, котра хоч трохи знайома з історією суспільства та економічної думки.

Значно складніше питання про спосіб організації праці, про форму привласнення її результатів. Звичайно, крайніми, ортодоксальними точками зору в цій проблемі є дві з них: з одного боку — прихильники такого суспільства, в якому спосіб праці і форми її привласнення цілком і беззодільно засновані на приватній власності, передусім на засоби виробництва; з другого боку — прихильники суспільства, яке започатковане на цілковитому і тотальному усуспільненні власності, тобто ми бачимо дві крайнощі: класичний (дикий) капіталізм і державний соціалізм. І та й інша ідея, ідеї-утопії геть себе скомпрометували і вичерпали в XX столітті.

Криза капіталізму в 30-ті роки XX ст. створила смертельну загрозу всій капіталістичній системі, та й усьому світові, і тільки економічна революція Кейнса врятувала капіталістичну систему, започаткувавши економічну систему з мішаною економікою. Державний соціалізм скомпрометував себе голодоморами в Україні, чистками, розстрілами 1937-го та інших років у СРСР, коли фізично знищили людей стільки ж, як під час світових воєн. Пізніше — через режим Полпота в Кампучії.

Сьогодні більшість учених у світі, які працюють над проблемами власності, дотримуються ідеї багатогранності, різноманіття форм власності.

Незважаючи на те, що політичні діячі з радикально правими поглядами наполягали, щоб в українській Конституції (на зразок російської) було виокремлено пріоритет приватної власності, а політики з радикально лівими поглядами наполягали на пріоритеті державної власності, Верховній Раді України вистачило колективної мудрості й далекоглядності зробити всі форми власності рівнозначними і рівноправними й усунути юридичні можливості дискримінації тих чи інших форм власності.

А ЦЕ ОЗНАЧАЄ, що Конституція України не передбачає подальшого розвитку нашого суспільства проти руху історії — ні в напрямку до державного соціалізму, ні в напрямку до класичного капіталізму. Вона нас зобов'язує рухатись у розвитку суспільства тільки вперед —будувати мішану економіку на зразок розвинених країн, на відміну від Конституції Росії, яка задекларувала шлях до класичного (дикого) капіталізму. (Докладне обгрунтування цього та інших тверджень наведено в книзі: М. Павловський «Шлях України. Шлях вліво, шлях вправо — хибний шлях...» Л. К., «Техніка», 1996 р., яка ближчим часом вийде друком і яку можна замовити в видавництві).

Реалізація цієї конституційної можливості України не буде проста й безболісна, бо серед прихильників кожної з ідеалістичних схем — крайнощів розвитку суспільства — є «сильні й геніальні» особистості. І це змагання поборників крайніх точок зору — класичного капіталізму та державного соціалізму — принесе ще немало політичної й соціальної напруженості в Україні.

Але реальність — це не ідеальне, тому не випадково реальне життя сучасних розвинених держав уже далеке від оцих крайнощів, ідеальних схем, від яких у своїх ідеологічних побудовах відштовхуються прихильники крайніх поглядів на розвиток суспільства, на природу прав і свобод людини. В цьому питанні суперечки вже, мабуть, недоцільні. Ми мусимо, виходячи з реалій, а не утопій-крайнощів, розкривати місце і роль праці в розумінні і обгрунтуванні прав і свобод людини в сучасному світі, враховуючи його найближчу перспективу — постіндустріальне суспільство.

Найрізноманітніші, навіть ворожі між собою, погляди мають спільне: праця як складний і багатогранний процес взаємодії людини з природою, з довкіллям має підтримувати й забезпечувати відповідно до суспільного прогресу фізіологічний та духовний рівень життя людини.

Праця, отже, — невід'ємний біосоціальний стан людини.

Нагадування цих загальних істин потрібне для того, щоб ще раз підкреслити роль праці в житті людини, бо на початку реформ в Україні суспільство відчуло недооцінку саме чесної, кваліфікованої, творчої праці. А це породило ряд економічних парадоксів України: пріоритет посередництва над виробництвом; створення антиринкової грошово-фінансової системи, спрямованої проти основ ринкової економічної системи — власного виробництва; орієнтація на чужі товари і як наслідок —беззастережна лібералізація зовнішньоекономічної діяльності та нехтування проблеми захисту свого ринку і свого виробника; витіснення науково-технічної і творчої інтелігенції на узбіччя суспільного розвитку, зневага до освіти, до інтелекту нації в епоху, коли світ, розвинені країни тримаються саме на них; опора на саму монетарну економічну теорію Фрідмена, яка зовсім непридатна для перехідного періоду, замість того щоб опиратися на сукупність економічних теорій (Кейнса, класичну тощо);

відлучення держави від втручання в економіку, в той час, на моє глибоке переконання, коли перехід від кризи до стабілізації неможливий без державного регулювання в принципі, та ін.

Отже, якщо в основі виробництва суспільно корисних благ лежать спосіб виробництва, праця, засоби праці, то в основі розподілу результатів праці — відносини, які визначаються формами володіння, користування і розпорядження отриманими результатами, тобто відносинами власності, її історичний тип.

Протягом усієї історії людства змінювалися способи праці, форми і типи власності. Лише одне залишилося незмінним: вирішальна роль праці в житті людини.

Із усього цього випливає, що в сучасному світі місце та стан, соціальний статус людини в суспільстві і державі має визначатись одночасно двома компонентами — **працею і власністю**. Держава залежно від своєї соціально-класової природи та інших особливостей з допомогою правових засобів фіксує працю і власність і захищає їх від небажаних змін і порушень установленого правопорядку.

Залежно від характеру устрою пріоритет може бути надано або продуктивній праці, або власності і її відповідному типу й формі. І в тому, і в іншому разі з'являється соціальна нерівність людей і природне бажання відповідних суспільних сил досягти рівності.

Але щоб бути реалістом, потрібно утримуватися від абсолютизації цієї тези. Бо навіть за соціалізму не тільки праця, а й власність усупереч деклараціям впливала на соціальний і правовий статус особистості.

За капіталізму робітник отримав особисту незалежність від власника виробництва, але головну, вирішальну роль у визначенні його статусу, місця в суспільстві став відігравати капітал, власність.

За нинішніх умов у центрі пропагандистської кампанії і діяльності засобів масової інформації поки що переважають ідеї приватної власності, їм надають пріоритет. Але сьогодні це вже вступає у суперечність з Конституцією України, яка декларує рівноправність усіх форм власності.

На захист саме приватної власності написано багато робіт — від суворо наукових до релігійних і морально-поетичних. Зокрема, І. Ільїн дійшов такого висновку: «Спроба відкинути або відмінити приватну власність розхитує одну з останніх і необхідних умов життя; її можна порівняти із спробою зрізати той сук, на якому сидиш сам, або із спробою перебудувати людський організм... Приватна власність пов'язана з людською природою, з тілесним і душевним устроєм людини, з життям людського інстінкту, з тими внутрішніми мотивами, які змушують людину працювати над зовнішніми речами і будувати господарство».

Потрібно зазначити, що автор цитованої роботи дуже влучно підмітив взаємозв'язок приватної власності з інстинктами людини, але неважко дійти очевидного висновку: життя і діяльність людини, прогрес людства загалом залежать не тільки і не так від інстинктів людини, як від її розумової діяльності.

Усі великі, визначні досягнення людства, науково-технічного прогресу, пов'язані із залученням до цього процесу також державних і колективних форм власності. Отже, найбільшої продуктивності, віддачі від людини можна очікувати тоді, коли будуть залучені всі її можливості: інстинктивні і розумові.

ЛЮДИНА не може існувати й бути людиною поза межами громадянського суспільства та держави і, отже, проблем взаємодії праці і власності, тому це означає, що людина в суспільстві може працювати найбільш продуктивно, коли всі форми власності — приватна, колективна і державна — будуть рівноправні, коли між ними буде взаємодія, а не протиставлення і нерівноправність.

Проблема оптимізації кількісних і якісних співвідношень між формами власності — це проблема, розв'язати яку має кожна окремо взята держава самостійно, виходячи із своїх конкретних умов і можливостей з урахуванням історичного досвіду і менталітету свого народу. Копіювання чиєсь схеми чи моделі може бути не менш хибне, аніж копіювання моделі реформи на їх початку.

Цю думку підтверджує факт із досвіду розвинених держав. Співвідношення форм власності склалося скрізь по-різному. В Австрії — 40 % державної власності, решта —приватна, в Німеччині — 33 %, в США — 22 %. В Україні на початок 1996 року частка державної власності становила 46 %, а приватної — 54 %. Темпи спаду виробництва у приватних підприємств України становили в 1995 році 18,4 %, тоді як у цілому по промисловості — 11,5 %.

Пояснюється це двома причинами. Головна — відсутність раціональної структури виробництва, якою має займатися сама держава, та відсутність ефективного власника, якого має шукати акціонерне товариство.

Чи може саме по собі життя без втручання держави, так би мовити, автоматично забезпечити такі співвідношення між працею і формами власності, щоб привести до добробуту населення? Ні, не може! Тільки за ефективного втручання в цей процес соціально сильної, демократичної держави, яка діє в суспільстві, де встановилися співпраця та обумовлена соціальною необхідністю злагода.

Конституція України започатковує цей процес. Це зумовлено тим, що сучасна демократична цивілізація досягла такого рівня технічного, технологічного процесу і соціального рівня розвитку, коли згубні не тільки світові війни, а так само можуть виявитися згубними, небезпечними соціально-класові, релігійно-класові конфлікти, суперечності і протиборства.

Отже, ідея сумісності, злагоди, взаємопорозуміння має бути головною і в усіх формах соціального партнерства.

У новій Конституції Україну проголошено як демократичну, соціальну, правову державу (ст.1). А в соціальній державі всі — і влада, і її громадяни — як рівні партнери, кожний за своїми здібностями і можливостями разом створюють умови для покращення життя!

Соціальній державі необхідно відрегулювати і постійно зберігати баланс між досягнутим рівнем життя кожної окремої людини, не допускаючи появи ні супербагатіїв, ні жебраків. А сьогодні в Україні бідність і багатство розділяє прірва. Між цими полюсами практично немає переходу, бо частка людей із середніми прибутками дуже незначна. Ось про що свідчать цифри.

У розвинених країнах відношення прибутків 20 % найбагатших до прибутків 20 % найбідніших становить: у США — 8,9, Великобританії — 6,8, Франції — 6,5, Італії — 6,0, Західній Німеччині —5,7, Японії — 4,3, а в Україні — близько 30.

Наведені цифри відображають стандарт, рівень життя народу: чим вищий стандарт (тим менше буде назване вище співвідношення), тим легше врегулювати конфлікти в суспільстві і між людьми, що перебувають на різних полюсах рівня власності. Це залежить також від економічного й соціально-політичного впливу достатньо забезпечених прошарків у суспільстві незалежно від їх походження.

Саме тому у створенні численного середнього класу —

— А яку продукцію випускає ваш завод?
— Наш завод випускає безробітних.

власність та держава

гарантія стабільності сучасного суспільства. Але з викладеного та й історичного досвіду видно, що за панування, пріоритету приватної власності створення середнього класу неможливе! Історично не було такого суспільства, в якому переважна частина його членів мала б вагому власність. У розвинених країнах, зокрема, США, більш як половина членів суспільства є заможними, не маючи суттєвої власності, працюючи у сфері обслуговування, насамперед — інтелектуального обслуговування, тобто за рахунок продажу своїх знань, інтелекту.

Отже, за балансу активної творчої праці, опори на науково-технічний потенціал і науку, яка адекватно оплачується за кількістю та якістю, за поваги, охорони й захисту чесно нажитої власності, з'являються гарантії прав і свобод людини, зникають економічні підвалини злочинності та корупції. Названі ознаки відповідають ознакам розвинених країн, що започаткували свій рух до постіндустріальних суспільств.

Усі ці ознаки є і в Конституції України.

До речі, названі співвідношення між рівнями прибутків бідних і багатих — ще один аргумент на користь того, щоб негайно збільшити зарплату працівникам виробничої та бюджетної сфер у 5—6 разів. Цей захід одночасно і значно зменшить кількість порушень економічних прав людини в Україні.

ЗРОЗУМІЛО, що для того, щоб підвищення зарплати не супроводжувалося зростанням інфляції, потрібно виконати такі три умови:

1) відмовитися від монетарної економічної політики та підпорядкувати банківську систему інтересам власного виробництва;

2) проводити не беззастережну, однобічну, а виважену, диференційовану щодо кожної країни політику лібералізації зовнішньоекономічної діяльності;

3) здійснювати як стратегічно важливу політику захисту свого ринку та свого виробництва.

У соціальній державі праця і придбана в результаті добросовісної праці власність визначатимуть місце і роль людини в суспільстві, його соціальний та юридичний статус.

Конституція України націлює на те, щоб не повторювати помилок початку реформ, коли власність досягали не в результаті праці, а в результаті перерозподілу державної власності, що створило економічну основу злочинності та корупції.

Тож наявність двох основних чинників, які визначають суспільно-правовий статус особи, — високопродуктивна соціально корисна праця та чесно надбана власність, —ставить передусім державу в системі прав і свобод людини і громадянина в особливе становище, що має назву — соціальна держава!

Це червоною ниткою проходить через усю Конституцію України й означає, що головним вектором діяльності держави має бути створення середнього класу. Орієнтація, що була на початку реформ на класичний капіталізм, цього завдання не виконує, вона тільки ще збільшить прірву між багатими і бідними. Єдина можливість розв'язати цю проблему — змінити орієнтацію на мішану економіку, на соціалізований капіталізм, на активне втручання держави в економіку і відповідальність її за наслідки реформ.

Михайло ПАВЛОВСЬКИЙ,
народний депутат України, член Української республіканської партії, професор.

Точка зору

Вузол, який розв'яже проблеми

ГЕОПОЛІТИЧНЕ розташування Закарпатської області, специфіка розвитку її продуктивних сил створюють реальні передумови прискореного розвитку прикордонної інфраструктури, насамперед транспортної.

Транспортна система Закарпатської області представлена залізничним, автомобільним, авіаційним і трубопровідним транспортом, а також розвинутою мережею автомобільних доріг та енергетичних систем.

До складу транспортної системи області входять 53 залізничні станції, з яких 24 відкриті для вантажних операцій, міжнародний аеропорт в Ужгороді.

Закарпаття межує з чотирма державами — Угорщиною, Словаччиною, Румунією та Польщею, є сполучною ланкою державами Західної Європи та країнами СНД.

Тому в області проводиться інтенсивна робота з розгортання прикордонного співробітництва, розбудови державного кордону України та його сервісної інфраструктури, створення мережі транспортно-експедиційних підприємств, страхових компаній та їх філій, залучення іноземних інвестицій.

З метою створення умов розвитку транспортної інфраструктури за рахунок недержавних інвестицій, прискорення розрахунків за транспортні послуги, поліпшення сервісу, збільшення доходів транспортних підприємств та бюджетних надходжень, в області указом Президента України створено відкрите акціонерне товариство «Закарпатінтерпорт» з функціями транспортно-експедиційного обслуговування зовнішньоторговельних і транзитних вантажів. Йдеться про перевантаження вантажів, що йдуть із Західної Європи на схід та у зворотному напрямі, їх зберігання, організацію змішаних перевезень.

Діяльність зазначеного акціонерного товариства дасть можливість створити на західному кордоні України пріоритетні умови для розвитку національних експедиторських структур з подальшою інтеграцією їх у світовий ринок транспортно-експедиційних послуг, інтенсивно (за рахунок недержавних коштів) розбудовувати прикордонну транспортну інфраструктуру, створити додаткові робочі місця, розробляти і прогнозувати транспортні потоки, залучати додаткові обсяги перевезень на транспорті, формувати конкурентоспроможні ставки на транзитні експортно-імпортні перевезення за маршрутом Західна Європа — СНД.

Сподіваюся також, що відновлення перерваного 56 років тому руху на європейській залізничній колії пасажирського сполучення Констанца — Бухарест —Клуж — Сатумаре — Хармеу — Дякове — Кошице —Краків значною мірою сприятиме розвитку зовнішньоекономічних та міжнародних зв'язків, створенню реальної європейської транспортної магістралі між Балтією і Чорним морем, поліпшить транспортно-експедиційне обслуговування вантажних перевезень у Центральній Європі, відкриє транспортний коридор в напрямку «Південь—Північ».

ВАТ «Закарпатінтерпорт» створено за участю Фонду державного майна України, що представляє інтереси Укрзалізниці і Департаменту авіаційного транспорту, Закарпатської обласної та районних держадміністрацій. Серед засновників — фірми, які вже добре зарекомендували себе на ринку транспортних послуг, мають достатній досвід роботи і кадровий потенціал для ефективної експедиторської роботи. Це ужгородська «Магістраль», чопський «Чопзовніштранс», київська фірма «Інтерконтакт».

ВАТ «Закарпатінтерпорт» уже сьогодні має досить потужну матеріально-технічну базу, яку створено за рахунок внесків засновників.

Мукачівська база перевантаження дає змогу з вузької та широкої колій перевантажувати 51 тисячу вагонів та платформ на рік. Криті складські приміщення мають площу 11 тис. квадратних метрів, відкриті естакади та платформи — 5 тис. квадратних метрів. Одночасно на базі є пристосування для переробки 30 кубометрів круглого лісу на добу.

«Закарпатінтерпорт» має також бази перевантаження, сортування, навантаження, вивантаження, зберігання експортно-імпортних тарноштучних вантажів у критих вагонах та контейнерах на залізничних станціях Чоп, Батеве, Струмківка та Ужгород-3.

Загальне перевантаження на цих базах за повного і цілодобового використання можливе в кількості 425—500 вагонів, зберігання — 3 тис. тонн. До всіх об'єктів підходить вузька і широка колії.

Щоб вийти на належну якість роботи, вже сьогодні слід вирішити питання аналітичного та інформаційного забезпечення, досягти високого рівня маркетингу та комплектності щодо надання транспортно-експедиційних і консультаційних послуг суб'єктам підприємницької діяльності. Тому в складі «Закарпатінтерпорт» передбачається потужна інформаційно-аналітична структура, а також впровадження системи оформлення перевізної документації в міжнародній системі СІМ замість існуючої СМГС.

Вищеназвані потенційні можливості новоствореного ВАТ посилюються тим, що функціонуватиме воно у складі точкової вільної економічної зони «Закарпаття».

Точкова ВЕЗ «Закарпаття» створюється на території Ужгородського району Закарпатської області і являє собою чітко відокремлений територіально-виробничий комплекс, на який поширюється спеціальний правовий режим підприємницької діяльності, пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності резидентів і нерезидентів, фізичних і юридичних осіб, що передбачається законодавством України.

Зазначений регіон і територія ВЕЗ являють собою унікальне поєднання сприятливих геоекономічних, сировинних, трудових та багатьох інших факторів, що забезпечує високий рівень рентабельності і швидкої окупності проекту ВЕЗ.

Головними перевагами є вигідне розташування ВЕЗ через близькість кордонів із чотирма східноєвропейськими державами: Румунією, Угорщиною, Словаччиною та Польщею і потужний залізничний мегаполіс Мукачеве—Батеве—Чоп—Ужгород, на долю якого припадає більш як 70 відсотків вантажоперевезень України в західному напрямку. Великі обсяги автомобільних, потенційно значні можливості повітряних перевезень (аеродром Мукачевого), необхідність переорієнтації промислового і сільськогосподарського виробництва Закарпаття на глибоку переробку місцевої та імпортної сировини, вантажів з випуском кінцевої продукції, пошуків дійових шляхів вирішення проблеми зайнятості населення — все це формує багатогранну основу рішучих та ефективних заходів щодо виходу області з економічної кризи. Немаловажним є й те, що на території майбутньої ВЕЗ вже будується комплекс автопорт Чоп для митно-прикордонного огляду та обробки транзитного автотранспорту, який прямує через українсько-угорський кордон (КПП «Тиса») в обох напрямках.

Враховуючи посилення екологічних вимог щодо проїзду територіями країн Центральної та Західної Європи великовагового автотранспорту, готується техніко-економічне обґрунтування створення на прикордонних територіях ще одного транспортного терміналу, відомого в Європі під назвою «Рола-порт».

Існування цього комплексу в рамках «Закарпатінтерпорту» урізноманітнить види змішаних перевезень, підвищить ефективність використання рухомого складу, поліпшить екологічний стан навколишнього середовища, сприятиме продовженню строку експлуатації автошляхів.

Не менш перспективним із точки зору зменшення вартості перевезень, насамперед південно-західним вантажовідправникам, є освоєння аеродромного комплексу аеропорт Ужгород — аеропорт Мукачеве, який передається для використання в народному господарстві області Міністерством оборони України. Аеродром Мукачевого дає змогу приймати великовантажні транспортні і пасажирські літаки типу Іл-62, Іл-76, Ан-126, Ту-154, Ту-204, Боїнг-737. Його наближеність до перевалочної бази «Закарпатінтерпорту», де є вузька і широка колії, дає можливість формувати транспортні потоки в напрямку захід — схід і назад. Наявність на території аеродрому значної кількості складських приміщень є надійною передумовою його високоефективного використання для змішаних перевезень.

Завершуючи, хочу наголосити на тому, що транспортна інфраструктура Закарпатського регіону вже через історичні обставини добре розвинута і налагоджена. І якщо ефективно задіяти наявну тут виробничу базу, надавши їй сучасних форм організації перевізного процесу, цей комплекс, безперечно, працюватиме на європейському рівні.

Олександр НІДЗІЄВ,
народний депутат України.

Точка зору

***ЗДІЙСНИЛОСЯ!** Саме до ювілею п'ятирічки незалежності України її державна влада вперше розпочала судитися зі своїми голодними робітниками. Ці процеси правителям нічим не загрожують — адже вся Україна знає, яка цілковито «незалежна» у нас судова гілка влади, як «оперативно і безстороннъо» українські суди відреагували на поголовну несплату зарплати, на масові звільнення, на украдені вклади у державних ощадкасах і банках.*

Загальновідомі методи, що їх з великим успіхом застосовують спецслужби різних держав для боротьби з усілякими терористичними антиурядовими організаціями. Один з найефективніших — виявлення і вчасна ізоляція лідерів і проводирів таких об'єднань. Схоже, аналогічне завдання поставлено нині і перед «правоохоронними» органами України.

А щоб остаточно переконатися в цьому, досить згадати нещодавні публічні міркування самого Президента Л. Кучми про незалежність та об'єктивність арбітражних судів — через один-два тижні після того, як саме арбітражний суд розпустив Донецький страйком, такий небезпечний для українських «жирних котів».

Репресії проти шахтарів як «розвідка боєм»

Про уроки чергового шахтарського прориву

І закрутився маховик... Судові переслідування лідерів, розпуск Донецького страйкому, показові масові звільнення вугільних директорів, істерична до непристойності кампанія «викриттів» у проурядових засобах масової інформації, що хизуються своєю «незалежністю», — лише короткий і далеко не остаточний перелік ударів «правової атаки» після згасання голодного шахтарського бунту.

Особливо зловісно звучить: «слідчий ізолятор як захід запобігання» на тлі тих порядків, що їх установлено у таких закладах національно свідомими правоохоронцями. Так, львівський слідчий ізолятор «демократичного П'ємонту» став нещодавно місцем жорстоких бандерівських катувань і жахливої смерті мешканця селища Городок Юрія Мозоли. Його труп, який повернули сім'ї буквально через декілька днів після затримання, було так спотворено, що батька не могли впізнати навіть діти «затриманого». Справою зайнялася «Міжнародна амністія». У цьому ж таки слідчому ізоляторі нещодавно повісився ще один «затриманий». Жінка, мати трьох дітей, котру зупинили на прохідній заводу з трьома літрами фарби і доставили в міліцію, кидається там з вікна через кілька годин і гине... Проте таке ставлення правоохоронного апарату тільки до «чужих» — до людей без влади, без зв'язків, без великих грошей.

Цілковито інакший вигляд мають приклади ставлення до «своїх». Підозрюваний у вбивстві здійснює нещодавно втечу саме з такого ізолятора. Причина втечі —сприяння службових осіб установи. Саме через слідчий ізолятор діяли підопічні О. Колінько, В. Чорновола і М. Гориня для шахрайського проштовхування «свого прокурора» у парламент України. Читаємо в матеріалах Центрвиборчкому: «... до списків дільниць №26 і №46, створених у лікарні і слідчому ізоляторі, було внесено півтори тисячі виборців, які взагалі не проживали в Левандівському окрузі».

На тлі усіх цих диких, «сизофренічних» фактів спробуймо все ж таки міркувати, покладаючись на здоровий глузд. Поставимо собі й читачам дві групи запитань.

Перша: чи мала українська Феміда вагомі підстави брати лідерів страйкому під варту? Чи є реальна вірогідність, що вони зможуть сховатися від правосуддя? Або вдатися до якихось юридично небезпечних дій, залишаючись на волі до суду? Відповідь гранично ясна: НІ!

Друга група запитань: чи сприяє розпалюванню шахтарського конфлікту саме арешт лідера? Чи зростає в такому разі ймовірність рецидиву страйку? Катування, трупи і махінації в ізоляторах — чи не прискорять достигання «гроздьев гнева» у шахтарів?

Відповідь також однозначна: ТАК!

Тоді чому влада вдалася до ТАКИХ дій за ТАКИХ обставин? Відповіді може бути дві — або ж маємо дрімучу тупість, або тонкий і далекоглядний розрахунок. Не бажаючи ображати державну владу, будемо вважати, що перша відповідь — суто теоретична. А практично ми маємо процес «загвинчування гайок» як продуману політику влади. Внаслідок цієї політики розв'язуються відразу три завдання — оперативне (на сьогоднішній день), тактичне (на кілька місяців) і навіть стратегічне (на один-два роки).

Передусім «правова атака» має просту і чітку оперативну, сьогоднішню мету: деморалізувати робітничий рух, залякати тих лідерів, яких не можна підкупити. До речі, про шахтарських лідерів: хотілося б обов'язково подякувати голові НПГ Донбасу М. ВОЛИНКУ (до якого влада чомусь не має жодних претензій!) за пропаганду могутності Компартії України — він вважає, що шахтарський рух очолюють комуністи. Велике спасибі за таку публікацію, пане Миколо! А ми критикуємо себе за недостатній зв'язок із шахтарями...

Друге, масштабніше, тактичне задання репресій —перевірити реакцію «темної маси» на подальше загвинчування гайок: місяць без зарплати — терплять; квартал — терплять; півроку... Ага, дошкулило, —застрайкували... А ми їм шматок кинемо, та при цьому —батогом їх, батогом! Ну, а як тепер?.. Знову терплять! Чудово: можна братися до виконання основного завдання.

Саме це, третє, стратегічне «надзавдання» влади, яка об'єдналася з націонал-демократами, і розпочали нині реалізовувати.

Для того, щоб його вірно зрозуміти, треба зробити невеликий «ліричний відступ». Усі в Україні, та й за кордоном, чудово розуміють, що два президенти, два парламенти і сім урядів за останні п'ять років — не спеціально валять економіку країни, не навмисне роблять злиденним свій народ, не свідомо знищують генофонд держави з темпами вищими, ніж у 30-ті роки. Річ тут в іншому. З одного боку, вони НЕ МОЖУТЬ і НЕ ВМІЮТЬ керувати країною радикально по-капіталістичному — адже для цього потрібна згода більшості народу і високі здібності керівників. З другого — вони НЕ ХОЧУТЬ використовувати позитивний, перевірений практикою досвід «нових лівих» у Китаї, Польщі, Бєларусі, Болгарії, — для цього потрібна реальна боротьба з мафією і визнання, даруйте за каламбур, правоти лівої ідеології (а таке визнання, по суті, — та сама боротьба з націонал-демократичною мафією).

Двоїстість позицій чітко простежується і в шахтарській ситуації. Гнівні промови членів Кабміну звернені проти недолугих директорів, котрі «відмовилися від пошуку ринкових шляхів розв'язання проблем за рахунок власних можливостей...» Водночас саме перший віце-прем'єр-міністр В. Дурдинець, глава урядової комісії, яка досліджувала ситуацію, заявляє: «Нині вже ні для кого не таємниця, що проблеми вугільної галузі ще дужче загострилися після того, як на пропозицію деяких економістів, вірніше, гореекономістів, 1991 року було ухвалено рішення перевести її на бездотаційне обслуговування» («Киевские ведомости», 12.06.1996 г.). Той факт, що реальні імена не названо, дає змогу зробити висновок про подальшу «корисну» діяльність «горе-економістів», які штампують для Президента нові й нові «доленосні» пропозиції.

Тому Україна схожа на корабель, капітан і команда якого керма в руках не тримають, машинне відділення зупинено, а численні невеликого розуму та істеричні штурмани —курсу не знають і визначити його не вміють. Корабель віддано на волю хвиль, течій і вітрів, тобто на милість стихії дикого ринку.

І до того хитромудро було влаштовано 5 років тому наш державний корабель, що всі запаси матеріальних благ на його борту належать капітанові та його команді, які становлять 1—2 відсотки від загальної кількості пасажирів — усього народу України. За п'ять років «вільного» плавання без керма і без вітрил оця чудова команда зуміла гарантувати собі «райську насолоду» від «переповнених полиць товару». А 98 відсотків —пасажири — кинуто до трюмів і приречено на вимирання. «Перевернута демографія» України (до розпаду СРСР: на 15 народжень — 10 смертей; нині, навпаки, на 10 народжень — 15 смертей) грунтується на сумнозвісному принципі «Немає людини — немає проблеми». І тут цілком можна погодитися з націонал-демократами і тією владою, що вони її «ліплять» (нещодавно пан Чорновіл публічно заявив, що з Президента Кучми можна «ліпити», що завгодно). Вони твердять: «Обстановка нормалізується, є ознаки стабілізації». Так, справді, ми йдемо до тієї абсолютно стабільної обстановки, яка буває, як відомо, тільки на цвинтарі.

Та повернімося до шахтарської теми. Третя мета нелогічної і навіть почасти провокаційної поведінки влади з переслідуванням керівництва шахтарського руху — це своєрідна «розвідка боєм» для провадження широкого наступу на власний народ. Наступ цей має скінчитися, за логікою організаторів, перемогою на недалеких уже парламентсько-президентських виборах. Ця солодка, спокуслива перемога, організована за російським зразком, залишає на капітанському містку команду чорновільно-кравчуківського зразка, зберігає недоторканим награбоване і рятує грабіжників від відповідальності. Їх рятівний круг: «реформи» мають тривати! Нехай навіть результативність їхня залишиться попередня, тобто нехай вимирає народ, але треба «реформувати» — аж до останнього громадянина України.

Звісно, кишенькові пропагандисти на кшталт Ємця, Головатого, Кулика, не помічаючи цієї нової фази «демоциду», говоритимуть про остаточну перемогу курсу реформ, відродження держави, надмірне зростання щастя кожного окремого власника, утвердження національної ідеї... Проте суть нового наступу на власний народ навряд чи вдасться приховати. За прогнозами фахівців, він складатиметься із двох етапів:

— на першому — до початку передвиборної кампанії — зашморг на шиї народу (ціни на хліб, квартплата!..) й надалі затягуться з тією самою силою, що й раніше: до межі соціального конфлікту. Суди й арешти після закінчення страйків просто дали змогу їм визначити, де сьогодні ця межа, і спрогнозувати, де вона буде завтра;

—на другому етапі — у період передвиборної кампанії — зашморг на шиї народу послаблюють за рахунок двох чинників: людям повертають частину награбованого, другу частину «зеленими» надає трохи переляканий, проте надто розсудливий Захід.

Саме цей, другий, етап і видадуть за цілковиту і остаточну перемогу курсу реформ, відродження держави, торжество і щастя власника, утвердження антимосковської і антикомуністичної «національної ідеї»... (див. повний набір затертих націонал-демократичних штампів). Але, головне, послаблення зашморгу буде блискучою ілюстрацією ОСОБИСТОЇ геніальності господарів капітанського містка, їх високих ділових і моральних якостей, їх незамінності, безальтернативності... Обирайте нас! Довіряйте нашим партіям! Нам немає альтернативи! Голосуйте за наші списки! Голосуйте за списки тих партій, які, обслуговуючи нинішню владу, підлещуючись до Президента, проголосували проти амністії активістам липневого страйку гірників, відкривши судилище над власним народом.

А поки що ми з вами, шановні громадяни України, на початку першого етапу нового наступу, і розпочався він з грошової реформи. Аналітики, фахівці та вчені, які становлять інтелектуальне ядро Компартії України, ЩЕ РАЗ заявляють: нинішнє запровадження нової національної валюти було передчасне, умов для цього не створено. Заявляємо про це ЩЕ РАЗ тому, що вже одного разу застерігали владу проти таких дій під час запровадження Кравчуком пилипчуківського купона. Проте й тоді, й нині думку незалежних учених і господарників можновладці нехтували і нехтують. З уроків запровадження купона жодних висновків не зроблено. Тому ми маємо всі підстави гадати, що фінансові, господарчі і соціальні «післякупонні» процеси 1992—1996 років вельми вірогідно повторяться з новою силою після запровадження Президентом пинзениківської гривні.

Старий шахрайський трюк з «національним купоном» було повторено для обдурення народу ще раз, тепер уже з «національною гривнею».

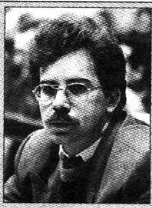
Запровадженням гривні влада безперечно мала на меті і виконувала чергове антинародне завдання —легалізувати (випустити зі схованки) кримінальний капітал. Але влада забуває, що в «узаконеному» чорному ринку (а він становить 60 %) й надалі криміналізуватиметься не лише економіка, а й держава в цілому.

Переконані, що наш працелюбний народ не зможе змиритися і жити в кримінальному суспільстві. Трудяща більшість може і повинна жити заможно і щасливо, але чесно — своєю працею і своєю творчістю. Ми, комуністи, й надалі, незважаючи на інформаційну блокаду, проривайтемемося до свідомості людей праці і битимемо на сполох: держава у небезпеці, народ на межі катастрофи! Порятунок України й народу — тільки на шляхах соціалізму, інтернаціоналізму, патріотизму і влади трудящих. Це розуміє дедалі більше трудящих України. Багато хто розуміє, проте не всі... Всі, кому дорога доля Вітчизни, своїх дітей і онуків, —ставайте до лав поборників Правди і Справедливості!

Петро СИМОНЕНКО,
керівник фракції
у Верховній Раді України
«Комуністи України
за соціальну справедливість
і народовладдя».

Український шлях

СЬОГОДНІ не стоїть питання про економічну політику Президента і уряду. Сьогодні йдеться про необхідність зміни цієї політики, про реформаторську альтернативу до неї. Про те, чи існує «третій шлях», відмінний і від соціалізму, і від дороги економічного спаду, що закінчується прірвою. Щоб знайти відповідь, необхідно зробити бодай короткий аналіз результатів дворічної діяльності Леоніда Кучми і кількох сформованих ним за цей час урядів.

I. Українська економіка у 1994-96 рр.

Пішовши у самостійне плавання, Україна одразу ж відчула на собі накати інфляційних хвиль, піднятих процесами розпаду союзної економіки. До інфляції додалося падіння виробництва — хвороба, що вразила всі нові незалежні держави і за своєю руйнівною силою дорівнювала наслідкам депресії 30-х років.

Тогочасний уряд спрямував свої зусилля на стримування виробничого спаду, накачуючи економіку грошима, проте виробництво, що продовжувало за інерцією рухатись соціалістичними рейками, не давало пропорційної віддачі від фінансових вливань. В результаті інфляційні хвилі підсилились — темпи інфляції на початку 1993 р. перевищили 90% на місяць. Зростали дефіцит бюджету і зовнішній борг, який сьогодні склав близько 10 млрд. доларів.

Починаючи з кінця 1993 р., уряд Звягільського, а потім уряди, сформовані Кучмою, переорієнтувалися на боротьбу з інфляцією. При цьому боротьба велася класичними монетаристськими методами — обмеженням кількості грошей в обігу. Були періоди (січень і жовтень 1995 р.) коли грошова маса в обігу не тільки не зростала, а й скорочувалась. Боротьба з інфляцією дала свої результати: влітку 1994 р. її темпи впали до 2%, а влітку 1996 р. — до 0,1% на місяць. Але наслідками такого обмеження стали нестача обігових коштів, криза неплатежів (на 1.07.96 р. дебіторська та кредиторська заборгованості підприємств сягнули відповідно 3,7 і 5,6 квадрильйона крб.) і зменшення платоспроможного попиту. В результаті поглибився виробничий спад, який, починаючи з 1990 р., ніколи й не припинявся, і призвів до колапсу цілі галузі промисловості. Обсяг промислової продукції в 1995 р. склав 52,7% (половину!) від обсягу 1990 р. Відповідно ВВП у 1995 р. склав 47,9% від ВВП 1990 р.

З іншого боку, монетаристська політика призвела до падіння життєвого рівня громадян України. Невиплати зарплат станом на кінець серпня 1996 р. сягнули 312,5 трлн. крб., реальні грошові доходи населення зменшились за 1994 р. на 13,2%, а за 1995 р. — на 10,5%. Протягом 1994-95 р.р. українська економіка розгойдувалась між гіперінфляцією і крахом виробництва. Зупинити цей рух, знайти вихід із зачарованого кола уряд був не в силі.

Слід все-таки зазначити, що називати українські уряди 1994-96 рр. урядами монетаристів буде великим перебільшенням. Політика Президента і прем'єрів не передбачала досягнення скільки-небудь суспільно значущої мети. І вкраплення до складу уряду ідеологічно переконаних монетаристів пояснюється виключно міркуваннями створення «реформаторського» іміджу українських владоможців. Інша справа, що монетаристська спрямованість урядового курсу, яка існувала навіть за таких прем'єрів-консерваторів, як Зв'ягільський і Масол, зовсім не перешкоджала правлячій еліті діяти в інтересах певних політико-економічних груп.

II. Латиноамериканська модель

Отже, один із наслідків економічної політики 1994-96 рр. — здешевлення української робочої сили. Інший — продовження падіння виробництва. У переробних галузях це завжди відбувається швидше, ніж у сировинних. Якщо за перше півріччя 1996 р. виробництво загалом скоротилось на 3,4%, порівняно з таким самим періодом 1995 р., то в машинобудуванні скоротилося 24,5%. Відбулася спонтанна структурна перебудова української економіки. Причому перебудова у регресивному напрямі — зросла питома частка сировинних галузей. Ми перетворились у деіндустріалізовану країну —експортера сировини.

У той самий час зросла економічна залежність від Росії, зокрема від імпорту енергоносіїв. Нова схема газопостачання, запроваджена прем'єром Лазаренком і наполегливі спроби Кучми створити законодавчі умови для транснаціональних фінансово-промислових груп цю залежність тільки поглибили. Сьогодні, коли йдеться про розрахунок за борги перед Росією часткою власності, що належить найважливішим підприємствам, можна говорити про втрату економічного суверенітету України.

Зовнішньоекономічна політика уряду забезпечує фактичну прозорість кордонів України як для експорту сировини, так і для імпорту готових товарів. Можливості застосування протекціоністських заходів задля зміни структури експорту-імпорту, захисту національного ринку ми фактично позбавлені. «Відтак ми не будемо вводити або інтенсифікувати будь-яких обмежень на імпорт для цілей платіжного балансу». Це — вимога МВФ і цитата з «Меморандуму економічної політики уряду України на 1996 р.» Водночас негативне сальдо платіжного балансу тільки за півроку склало 480,5 млн. дол., а щодо торгівлі з Росією — 584,6 млн. дол. На відміну від нас, сусіди, зокрема Росія, застосовують протекціоністські заходи, боляче зачіпаючи при цьому інтереси українського експорту.

Всі ці риси — хронічний зовнішній борг, економічна залежність від сусідів, дешева робоча сила, сировинна структура виробництва, панування фінансово-політичних кланів, що використовують перебування на вершинах виконавчої влади виключно у власних інтересах —характеризують країни, що розвиваються за неоколоніальною латиноамериканською моделлю.

Латинська Америка — полігон, де випробувались монетаристські рецепти МВФ. З 1994 р. таким полігоном стала й Україна: вимоги міжнародних фінансових організацій стають вирішальними у визначенні економічної політики уряду. Ці рецепти сприяли одужанню там, де для них було підготовлено грунт —ринкова інфраструктура, стійкий внутрішній ринок, завершена структурна перебудова. Інші країни-реципієнти розвивалися циклами: економічне піднесення, чергування зі спадами, і країна, як наркоман, вимагала нових і нових кредитних ін'єкцій, ставала сировинним додатком індустріальних держав, їхнім ринком збуту і ринком дешевої робочої сили. Причиною латиноамериканських симптомів в Україні є не сам факт домовленостей уряду з МВФ (фінансова допомога Україні потрібна і за певних умов може сприяти економічному зростанню), а позиція уряду щодо вимог міжнародних фінансових організацій і Росії. Тобто некритичне сприйняття жорстких вимог кредиторів (проведення монетаристської внутрішньоекономічної та лібералізованої зовнішньої економічної політики), що значною мірою звужує арсенал засобів реформування економіки. До речі, думку щодо перегляду вимог МВФ до України сьогодні висловлює і один з ідеологів монетаризму Дж. Сакс, але, на жаль, не український уряд.

Неоколоніальні латиноамериканські риси має не лише економічна, а й політична структура України. Якщо у 1987-91 рр. політична боротьба точилася між прихильниками незалежності і демократії, з одного боку, та Союзу і комуністичного тоталітаризму — з іншого, то у 1994-96 рр. вона зосередилась на боротьбі регіональних кланів за вплив на важливі ділянки економічного й політичного життя суспільства, зокрема на перебіг процесів приватизації. І причинами швидкої зміни урядів були не тільки економічні невдачі, а скоріше боротьба фінансово-політичних угруповань за місця біля влади.

Сьогодні політичні процеси в Україні дедалі більше набувають характеру залаштункових ігор і відводять нас від цивілізованої публічної політики. Урядовий контроль за мас-медіа, пряма й непряма цензура, реклама вождиків і навіть членів їх сімей, масовані агітаційні кампанії, корупція, відверте нехтування Конституцією і законами, рішеннями парламенту, бажання сильної руки серед люмпенізованих мас — яскраві риси латиноамериканської моделі в Україні.

III. Альтернатива

Час вимагає змін у політичній системі держави економічній політиці уряду.

Сьогодні існує потреба в тому, щоб уряд був сформований не регіональними фінансово-політичними групами, а політичними силами. Якими саме — питання більш широке, ніж межі цієї статті, але цілком виправдане, щоб основу першої «політичної» урядової коаліції склали партії третій і правого (націонал-демократи), і лівого (соціал-демократи в широкому розумінні) центру. Метою реалізації такої програми мусить стати вихід України на рівень цивілізованих європейських держав, рівень, який відповідав би потенційним можливостям України. Гасло «сильна Україна» має стати першим пунктом програми такого блоку.

Політичною платформою коаліції мусила б стати вимога підвищення ролі парламенту як гаранта демократичних процесів в Україні, створення відповідального перед парламентом уряду, збільшення повноважень Кабінету міністрів за рахунок повноважень Президента і його адміністрації. Це гарантувало б незалежність уряду від кланів, зменшило б небезпеку «з'ясування стосунків» всередині виконавчої влади. «Демократична Україна» — другий пункт програми.

Щодо програми економічних перетворень. Реформаторською альтернативою монетаризму є рецепти, запроповані свого часу Дж. М. Кейнсом. Ці рецепти спрацювали в моменти кризи в багатьох країнах світу і видаються найбільш придатними для подолання сучасного спаду в Україні. Для нас кейнсіанська політика означає і більшу соціальну й національну спрямованість економіки. Час монетаристських заходів прийде після повного формування ринкового середовища в Україні. Отже, третій пункт програми — соціальна ринкова економіка.

Окремим питанням нової політики України має стати позиція уряду щодо відносин з Росією, Заходом та міжнародними фінансовими організаціями. Українська економіка не готова до рецептів МВФ. Цим, зокрема, пояснюється провал виконання бюджетів 1994-96 рр. Сьогодні угоди України з міжнародними фінансовими структурами мусять базуватися швидше не на економічних, а на політичних засадах. Україна могла б використати своє геополітичне становище між Росією та Європою, виконуючи роль форпоста демократії на Сході Європи для отримання фінансової допомоги, подібної до «плану Маршалла». Гасло Миколи Хвильового: «Геть від Москви, ближче до Європи» — знову стає актуальним.

IV. Бюджетна і податкова політика

Не дефіцит є причиною кризи і, зокрема, інфляції, а навпаки —криза призводить до зменшення надходжень до бюджету і стимулює дефіцит. Це по-перше. А по-друге, в умовах кризи і для подолання кризи можливе регулювання макроекономічних процесів за допомогою дефіциту.

Така політика —політика помірного дефіциту для стимулювання виробництва — потребує «точної настройки» економіки, точного визначення необхідного розміру дефіциту та інфляції, а також визначення тих секторів економіки, які дали б пропорційну віддачу від вливань з іншого боку, і визначення пріоритетних секторів, що підтримує держава. Вона стала б інструментом структурної перебудови, зміни сировинної структури нашої економіки.

Крім того, такі кредитні вливання пожвавлять виробництво і поповнять гаманці громадян, збільшивши попит, вони не піднімуть інфляційних хвиль (або ці хвилі будуть малі). Адже темпи інфляції не залежать прямо від грошової маси в обігу, а від співвідношення між грошовою і товарною масою. Сучасні ж монетаристські ліки від інфляції мають «ефект аспірину», що збиває температуру, але не лікує хворобу. Інфляція повертається, її рівень в серпні склав 5,7%, а нас чекає ще погашення боргів по зарплаті — не зможе ж уряд не платити взагалі, і новий виток інфляції. Симптоми інфляційної хвороби — в обігу, але її причини — у виробництві.

Намагання уряду покривати дефіцит переважно не емісіями НБУ, а внутрішніми і зовнішніми позиками розбивається об нестачу кредитів. А з іншого боку, треба пам'ятати: сьогоднішня позика — це завтрашній дефіцит бюджету. 1997 р. — початок виплати Україною власне боргів і платити доведеться з бюджету.

Проект бюджету наступного року за своєю структурою схожий на бюджети 1995-96 рр. І абсолютно закономірно чекати тих самих наслідків його виконання, що й у попередні роки, тобто краху бюджету. Структура бюджету потребує зміни: структура видатків — відповідно до вищевказаних принципів, структура надходжень —відповідно до принципів податкової реформи.

Податкова політика повинна бути змінена, але не певен, що саме так, як планує це зробити урядова комісія з податкової реформи. Податкова реформа мусить бути різкою: не «відщипування» — зменшення на кілька відсотків ставок податків, а одномоментне зниження ставок до оптимального рівня (в т. ч. ставки ПДВ до 10%) і скасування деяких видів податків.

Серед нових принципових кроків уряду мусять бути і протекціоністські заходи щодо національного виробництва та диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків (відмова від тотальної орієнтації на Схід).

І останнє за місцем, але не за значенням. Уряд головну увагу мусить приділити створенню ринкових умов, ринкової інфраструктури та утвердженню цивілізованого ринкового середовища. Ця проблема передбачає питання приватизації, демонополізації тощо. Розв'язати його сьогодні, в один момент, неможливо. І розв'язуватиме його, напевне, інший уряд і інший президент.

Україна обрала ринок на засадах нової системи форм власності як мету економічних перетворень. Ця ідея не просто заслуговує підтримки — вона навіть не дискусійна, бо є вимогою життя. Але світ знає безліч варіантів перетворень, завдяки яким цивілізовані країни досягли свого теперішнього рівня — кожна власним шляхом, найбільш придатним для її умов. Чи дійде Україна до проголошення мети, залежить від того, який шлях перетворень — модель реформ — ми оберемо.

Володимир ЧЕМЕРИС,
народний депутат України,
член проводу УРП.

Богові — Богове, кесареві — те, що дозволено законом

КОНСТИТУЦІЮ України різні політичні сили сприйняли по-різному. Від повного її невизнання, відвертої протиконституційної пропаганди комуністичними ортодоксами до ейфорії возвеличення Основного Закону як механізму розв'язання усіх без винятку наболілих проблем сьогодення — така палітра оцінок у суспільстві цього справді важливого акта.

Проблеми, яких дедалі більшає, поступово відвертають увагу від учорашніх конституційних баталій. Більшість людей здорового глузду усвідомила необхідність визнання Основного Закону. Ліві, переконавшись у несприйнятті суспільством їхніх антиконституційних, протидержавних випадів, дедалі частіше поглядають на свого колегу, який регулярно демонструє відверто зневагу до Конституції не вставанням під час звучання Державного Гімну, як на явище дивне й унікальне.

Ортодоксально-комуністичне керівництво відмовилося від покарання однопартійців за прояв здорового глузду під час конституційних протистоянь. Найбільш пристосована до політичних негараздів частина лівих знаходить можливість реалізації комуністичних догм у межах схваленого конституційного поля. Соціалістично-селянські верхи переконують своїх зашкарублих партсоратників у важливості пропаганди власної ролі у конституційному процесі, вдаючись до її гіперболізації.

Визволяються із власного полону «референдумники» — представники різноманітних партійок і рушків, переповнені вчорашньою образою за тактичні помилки під час твердоголового вибору способу ухвалення Конституції.

Президентській команді вдається закріплювати уявлення про свою провідну роль в утвердженні конституційних основ. Думкою Президента про потребу глибокого вивчення Основного Закону вміло скористалися неонародники, оголосивши «ходіння в народ» для компенсації втрачених пропагандистських та фінансових можливостей у зв'язку з провалом референдумних сподівань.

Позитивні зміни у ставленні до Конституції мали б свідчити про визнання необхідності беззаперечного дотримання Основного Закону і розглядатися як закладення підвалин правової держави. Такої держави, в якій «верхи» будуть навчати «низи» основам цивілізованої правосвідомості не так словесами, як особистим прикладом. Лише за такого підходу можна домогтися ліквідації розриву між рівнями правової моралі на різних щаблях суспільної драбини та забезпечити правові основи консолідації української нації. Конституція й закони не можуть і надалі розглядатися «верхами» як основа правопорядку тільки для «низів». Мають нарешті встановлюватися такі суспільні відносини, за яких найвищі посадові особи держави так само ретельно дотримуватимуться законодавчо закріплених правил співжиття, як робітники, селяни, бізнесмени чи дрібні службовці, а будь-яке правопорушення, скоєне можновладцями, знайде таку саму відсіч у суспільстві, як і спроба вкрасти в'язку соломи сільським злидарем.

Утвердження таких морально-правових основ було одним із завдань прогресивної української громадськості у ході боротьби проти тоталітарного режиму та радянської імперії. Поряд з об'єктивними і суб'єктивними чинниками пропаганда в суспільстві цих, протилежних наявним у тодішній комуністичній практиці, основ співжиття забезпечила широку підтримку ідей незалежності, ставши запорукою мирного становлення молодої української державності. Українська революція 1991 року перемога завдяки наявності національного і демократичного начал, їх поєднанню у свідомості більшості наших людей.

Спроби сьогоднішньої верхівки будувати правовідносини за старим збанкрутілим принципом «Богові —Богове! Кесарю — кесареве, а бичку — бичкове!» пов'язані із збереженням влади в руках політичних сил, далеких від українських національно-демократичних ідеалів кінця 80-х — початку 90-х років.

Незавершеність української революції породжує сьогодні потворні явища в суспільному організмі, призводить до паралічу більшості позитивних починань, закладає підвалини для майбутніх конфліктів. Саме ця незавершеність є основною причиною катастрофічного стану української економіки, соціальної сфери, освіти, науки, культури. Виступає вона й гальмівною силою у процесі будівництва демократичної правової держави.

Багатомісячні невиплати заробітної плати робітникам, учителям, лікарям, працівникам культури з одночасними погрозами на адресу ініціаторів боротьби за реалізацію конституційного права на заробленну плату особливо промовисто засвідчують викривлені правові уявлення українських зверхників різних рівнів. А відсутність масових судових позовів з приводу порушення частини 7 статті 43 Конституції свідчить не так про рівень правових знань, як про цілковиту зневіру доведених до відчаю людей у реальні можливості відстояти свої конституційні права. Поряд із рядом об'єктивних і суб'єктивних чинників, породжених передусім учорашніми правовими «здобутками», цьому сприяє й побудована на абстрактному розумінні конституційних вимог поведінка владної еліти в Україні.

Гарант Конституції не помічає грубого порушення Основного Закону призначеними ним державними службовцями, які зберігають за собою мандати народних депутатів. І порушення Конституції пояснюють при цьому якимись «вищими» інтересами щодо необхідності президентського лобі в недолугому парламенті. Чітко й однозначно сформовані вимоги Конституції, чинний закон про вибори, власні заяви народних депутатів, їхні прилюдні присягання про несуміщення посад до уваги не беруться, і, очевидно, для глави держави вищих інтересів не визначають. Найбільш галасливі щодо будьяких порушень законів народні депутати, дорвавшись до державної годівниці, допускають відверто протиконституційні дії та намагаються переконати громадськість у вищій моральності своєї аморальної, протиправової поведінки. Інша частина обранців, в основному з учорашніх друзів народу, наплодивши цілу низку дрібненьких груп і фракцій, лобіюючи свої і групові інтереси, вперто оберігають горе-двійників. Народу, обдурюваному впродовж багатьох десятиліть, знову затуркують голову революційною доцільністю. Головний народний депутат подає до суду на депутатів-сумісників, тенденційно не бажаючи звертати увагу на іншу групу відвертих порушників Основного Закону із своїх лівоортодоксальних однодумців. При цьому оприлюднюються заяви зверхника про винятково моральну сторону проблеми відмови від складання присяги на вірність народові і Конституції. «Борючись» проти порушників Конституції, сам приєднується до антиконституційної публіки. Нікчемні спроби комунарів знівелювати роль Основного Закону відмовою від складання присяги «вдало» використовують учорашні «поборники» правової держави для виправдання власних антиконституційних дій.

Громадськість, втягнута в зачароване коло протиконституційних викрутасів, не усвідомила згубності перемоги будь-кого із правопорушників. Учора суспільство не дало оцінки ролі вищих державних чинників у передачі Росії найсучаснішої зброї вартістю двох річних валових продуктів України, «помилковому» переказу на рахунки Москви 140 млн американських доларів за наших бюджетних злиднів і невиплат, не помітило низки згубних міжнародних угод. Сьогодні громадськість не хоче бачити катастрофічних для правової держави наслідків протистоянь між гілками влади, перебирання конституційних повноважень неконституційними органами, особами без повноважень.

Уже ні в кого не викликають подиву сміливі виступи від імені глави держави керівника канцелярії чи секретаря одного з колегіальних органів, їхні вказівки вищим державним чиновникам, відповіді на запити членів парламенту. Суспільство і надалі продукує анекдоти про найвищих посадових осіб у державі, відводячи кожному з них справжню роль у позаправовому болоті, але не виявляє бажання навести лад у власній хаті.

Відсутність у можновладців прогресивних державницьких ідей, підсилення правосвідомістю, спричиняє необхідність постійної стимуляції театру позаправового абсурду. Звичним для них стає пошук ворогів у своєму середовищі.

Відчуття власної неспроможності та усвідомлення згубності свого курсу штовхає панівні кола на пошуки зручних для себе відносин. Властиве для прогресивних сил єднання навколо передових державницьких теоретичних надбань підміняється гуртуванням за інтересами, побудованими на ненависті і страху перед прийдешнім. Запрограмоване протистояння між Президентом і парламентом, Президентом і власним урядом, міжкланова боротьба після прийняття Конституції не тільки підривають основи правової держави, а й ведуть до підміни політичної боротьби її імітацією. Бажання зняти з себе відповідальність за наслідки свого панування штовхає авторів українського сценарію на пошуки нових «винуватців-ворогів». Від учорашнього твердження про потребу посилення єдиної вертикалі виконавчої влади олігархічна верхівка переходить до прищеплення уявлень щодо її двоїстості, справедливого і несправедливого характеру владних полюсів. Президентське оточення починає душити власну дитину — ним же призначений уряд. Суспільство вкотре прагнуть поставити перед дивним вибором, незважаючи на його неконституційність. Обдурену громадськість можуть знову кинути у круговерть непотрібних і руйнівних для державності протистоянь.

Псевдодержавницькі партії, звиклі до збирання крихт та недоїдків з панського столу, навипередки виловлюють у брудній піні тимчасові «привілеї» та дрібненькі, другорядні посади для своїх однокашників.

Стомлена громадськість до такого вже звикла. Подив викликає лише позиція тих партій та їхніх лідерів, які вчора спрямовували зусилля на утвердження справді демократичного ладу, а нині самі заплуталися у брудному жабурипні лжеправових відносин.

Уся наша п'ятирічна історія, наша злиденна реальність із зловісними ознаками наближення катастрофи вимагає не допустити продовження абсурдного сценарію. Історичні можливості вчорашніх і сьогоднішніх можновладців вичерпано сповна. Назріла потреба застосування механізму змінюваності влад — однієї з найголовніших ознак правової держави. Сьогодення потребує відмови від вузькокорпоративних, кланових цінностей. Зомбування суспільства гаслом «Влада може все!» — безперспективне. Це шлях в нікуди або у вчорашнє тоталітарне минуле.

Відкидаючи зашкарублі стереотипи, суспільство має, нарешті, засвоїти республіканські моральні цінності та сформувати відповідні вимоги до правової поведінки всіх без винятку громадян. Віссю цих вимог має бути глибоке усвідомлення того, що у правовій державі влада може робити лише дозволене законами і Конституцією, а всі державні дії мають бути корисні суспільству. Тільки такі морально-правові підходи «верхів» можуть утвердити основи цивілізованого правосвідомства та зруйнувати залишки кесарівського мислення владної олігархії. Необхідність побудови правової держави проголошено Конституцією України. Втілення цієї демократичної національної мрії неможливе без оновлення всіх клітин суспільного організму, напруженої боротьби за зміну характеру влади в Україні.

Аналіз загальних закономірностей розвитку людства дає підстави для оптимістичних сподівань. А прискорення реалізації національних можливостей — справа кожного з нас.

Богдан ЯРОШИНСЬКИЙ,
народний депутат України.

Читацький мікрофон

Скільки витримає виробник?

Понад тридцять років працюю на керівній роботі, займав багато різних посад, але й досі не перестаю дивуватися громіздкій надбудові керівників над виробниками. У керівника підприємства завжди кілька заступників, а в тих — помічники і так далі. І виходить, що на шиї виробника сидить величезний апарат, в якому всі головні, а де взяти кошти на його утримання — невідомо. На виробництві головним повинен бути виробник, адже він створює матеріальні цінності, а всі інші служби — допоміжні. Вони мають сприяти виробникові, створюючи умови для підвищення продуктивності його праці.

У законі про підприємство сказано, що структуру, штати визначає саме підприємство. Але на практиці різні підзаконні акти вихолощують саму суть закону. Може, варто все-таки дотримуватися закону в цьому питанні?

Феодосій КОСТЬ.

Ірпінь
Київської області.

Можемо допомогти собі самі

Першочерговим завданням на сьогоднішній день є виплата заборгованості по зарплаті. Але де взяти гроші? У мене є пропозиції щодо цього. В Україні чимало підприємств різних форм власності і видів, які мають таку кількість грошей, що можуть без будь-якої шкоди для себе позичити деяку їх частину. І бажаючі знайдуться, якщо їм буде гарантовано захист української валюти від знецінення. Коли буде захищено капітал підприємців, то не постраждає і ринок збуту України, бо, одержавши зарплату, люди одержать і можливість придбати товари, а це зупинить процес стагнації торгівлі в державі.

Але при цьому повинно бути обумовлено, що гроші позичаються на зарплату конкретній школі, лікарні чи підприємству під їх гарантійний лист, в якому необхідно вказати, що коли установа одержить зарплату з держбюджету, то з її рахунку гроші будуть автоматично перераховані кредиторові.

Водночас держава або спонсори цієї акції повинні зобов'язатися компенсувати кредитору інфляційні витрати у разі, якщо вони стануть гальмом у вирішенні питання. В борг повинна даватися тільки сума зарплати без податків чи якихось інших відрахувань.

Євгенія МАТІЄЦЬ,
президент всесвітньої асоціації доброї волі «Захист життя людини».

Одеса.

Махнули рукою на листи

Шановні депутати! Безтактовність та безвідповідальність декотрих депутатів перед своїм народом злостить та бентежить людей через своє бюрократичне ставлення до них. Чому ви не дотримуєтеся того закону, який самі прийняли? Чому не надсилаєте письмових відповідей своїм виборцям, коли вони звертаються до вас за допомогою чи порадою? Це не робить честі тим, хто махнув рукою на листи трудівників поля та підприємств. Чи не тому ми живемо за принципом: до Бога високо, а до царя далеко, бо куди б не писали — відповіді не надходять. Чому?

Володимир ВОЛКОВ,
ветеран праці та війни.

Знам'янка
Кіровоградської області.

Конституція — закон для кожного

Про тлумачів Основного Закону краще мати закон. Прозорий

***Уже** другий місяць функціонує Конституційний суд України. І хоча він ще не розпочав виконання своїх безпосередніх завдань (згідно із законом звернення до його розгляду прийматимуться з 1 січня 1997 р.), зосередивши основну увагу на розв'язанні організаційних питань своєї майбутньої діяльності, поза увагою засобів масової інформації Конституційний суд не залишився. Особливо багато емоцій виникло навколо питання про матеріальне забезпечення суддів Конституційного суду.*

Статус суддів Конституційного суду України потребує додаткового законодавчого регулювання

Підвищений інтерес громадськості до цих питань цілком закономірний. Врешті-решт, Конституційний суд, як і інші органи державної влади, фінансується за рахунок платників податків, і інформація щодо витрачання відповідних коштів, безперечно, має бути загальнодоступною. Найбільшою мірою це стосується саме Конституційного суду, з діяльністю якого суспільна свідомість пов'язує великі сподівання. Наскільки вони виправдаються — покаже час.

На жаль, інформацію щодо матеріального забезпечення суддів Конституційного суду засоби масової інформації, як і вся громадськість, змушені отримувати не із закону про Конституційний суд (або іншого спеціального закону, який, можливо, також містив би відповідну інформацію відносно інших державних осіб), а з інших нормативно-правових джерел, до того ж фактично недоступних широкому загалу.

Чинний закон про Конституційний суд України обмежився у цьому плані лише посиланням на те, що судді Конституційного суду одержують зарплату та користуються іншими видами матеріального забезпечення, встановленими законами України щодо статусу суддів (ст. 29). На перший погляд, нібито все ясно. Адже зазначені закони досить детально регламентують відповідні питання. Однак при уважнішому погляді на проблему статусу суддів Конституційного суду і, зокрема, їх матеріального забезпечення вона виявляється набагато складнішою.

Перше питання, яке виникає у зв'язку з цим, це питання правомірності «прив'язування» статусу суддів Конституційного суду до статусу суддів судів загальної юрисдикції. Показово, що Конституція України поширює на суддів Конституційного суду лише гарантії незалежності і недоторканності, підстави щодо звільнення з посади, а також вимоги щодо несумісності, встановлені ст. ст. 126 і 127 для суддів судів загальної юрисдикції. Жодного слова в Основному Законі не сказано про те, що на суддів Конституційного суду поширюється дія законів про статус суддів. І це зрозуміло. Чинні закони про статус суддів стосуються професіональних суддів, тобто тієї частини громадян України, для якої судова діяльність (здійснення провосуддя) стала професією. Тому щодо них логічним є ставити оплату праці у залежність від стажу роботи суддею, класності тощо.

Судді Конституційного суду — це не професіональні судді у буквальному розумінні. Мало того, саме визначення «суддя» щодо них умовне, оскільки їх функцією є здійснення не правосуддя, а контролю за відповідністю законів та ряду інших правових актів Конституції, а також офіційне тлумачення Конституції та законів України. Характерно, що в країнах, де конституційні суди вже давно стали реалією державно-політичного життя, до суддів конституційних судів ставляться зовсім інші кваліфікаційні вимоги, ніж для суддів загальних судів. Принципово відмінним є і характер їхньої роботи.

До сказаного додамо, що в усіх країнах, де вони існують, конституційні суди наділені повноваженнями, по суті, вирішувати спори про компетенцію між, зокрема, вищими органами держави. А такі спори нерідко й об'єктивно набувають політичного характеру. І хоча конституційні суди розв'язують ці спори на підставі конституцій і юридичними засобами, важко стверджувати, що вони тим самим не втягуються до специфічного політичного процесу. Участь загальних судів у такому процесі навіть у непрямих, сполучених формах була б просто неприпустимою з огляду на природу їх функцій, на зміст поняття правосуддя.

Іншими словами, Конституційний суд України — це орган не правосуддя, а конституційного контролю. Він не входить до системи судів загальної юрисдикції, а тому на його членів не можуть механічно поширюватись закони про статус суддів цієї системи.

Для суддів Конституційного суду, як і для депутатів, міністрів та інших державних діячів, посада, яку вони займають, є тимчасовою. Термін перебування на ній обмежений або Конституцією і законом (як це, зокрема, має місце щодо суддів Конституційного суду), або ж політичною ситуацією (наприклад, щодо міністрів). Уже сама ця обставина вимагає окремого законодавчого регулювання їх статусу. Причому, саме законодавчого, а не на основі підзаконних актів, як це зазвичай відбувається нині. Найбільшою мірою це необхідно щодо суддів Конституційного суду.

Зазначена вимога актуальна не тільки тому, що в чинному законі про Конституційний суд України залишилися невирішеними такі важливі питання, як стаж, класність суддів Конституційного суду тощо, а й тому, що останні в силу природи самого цього органу мають бути «прозорими» для громадського сприйняття. Будь-яка закритість інформації щодо суддів Конституційного суду може бути використана для дискредитації його самого і, врешті-решт, державної влади в цілому.

Урегулювати статус суддів Конституційного суду законом, включаючи питання їх матеріального забезпечення, зобов'язує і Конституція України. Згідно зі ст.92, статус суддів має визначатися виключно законом, а не підзаконними актами. Навіть такими авторитетними, як постанови Кабінету міністрів України (до того ж, не оприлюдненими). З огляду на «букву» і «дух» Конституції, такі акти можуть викликати сумніви навіть у тих випадках, коли вони безпосередньо, здавалося б, не визначають «права і свободи громадян» (дивись ст. 57 Конституції України).

У який же спосіб можна вирішити зазначені проблеми? На нашу думку, можливі два варіанти вирішення. Перший — це прийняття спеціального закону про статус суддів Конституційного суду, яким було б врегульовано всі відповідні питання. Включаючи питання оплати праці та інших видів матеріального забезпечення, у тому числі пільг для суддів Конституційного суду, які тією чи іншою мірою передбачаються законодавством інших країн. Другий варіант — внесення доповнень до чинного закону про Конституційний суд України, які б давали відповідь на поставлені питання і на належному рівні розв'язували їх.

Микола КОЗЮБРА,
суддя Конституційного суду України, доктор юридичних наук, професор;
Володимир ШАПОВАЛ,
суддя Конституційного суду України, доктор юридичних наук, професор.

Вітчизняний стиль

Як завод приєднав до себе радгосп, і що з того вийшло

***Директор** заводу, він же голова колгоспу — так називають Олександра Касяна, директора Кам'янського спиртогорілчаного комбінату, що на Черкащині. Колектив цього підприємства, стомившись від багаторічної сізіфової праці «шефів» у примістькому господарстві, з ініціативи директора вирішив узяти на свій баланс колишній відділок радгоспу. З усіма його розбитими тракторами, напівзваленими фермами і боргами...*

Про уміння Касяна господарювати знали в Кам'янському районі та області давно. Це він першим із спиртовиків, незважаючи на суворі заборони згори на будь-яку «самодіяльність», збудував біля заводу кількагектарні теплиці, медпрофілакторій, потужну будівельну дільницю.

І все ж, коли Касян оголосив про об'єднання заводу й підшефного господарства, у районі та й в області знайшлося чимало скептиків. Ще жодне підсобне господарство, казали, не приносило підприємству користі, а лиш самі збитки. Тодішній головний аграрій області теж різко виступив проти «безглуздого експерименту».

Всупереч усьому, аграрна перебудова в Ребедайлівці розпочалася. Переборовши чиновницькі перепони, кам'янські спиртовики разом із селянами навесні 1993-го почали хазяйнувати по-новому. Спочатку вивезли з тваринницьких ферм і тракторних бригад кілька вантажівок сміття і непотребу. Потім узялися за ремонт і переобладнання ферм, механізацію трудомістких процесів.

За рік модернізацію тваринницьких приміщень було закінчено. Машинно-тракторний парк поповнився новою технікою, а агротехнічна служба вперше за багато років одержала повний набір добрив, засобів захисту рослин і насіння. Розправили плечі селяни-ребедайлівці. Колись занедбане господарство, що традиційно пасло задніх у районних зведеннях, нині посіло місце лідера у тваринництві і в рільництві.

Змінилося соціальне обличчя села. До Ребедайлівки пролягла асфальтівка, виросли нові гарні будинки і, головне, з допомогою заводчан село газифікували. Сусіди «по-білому» заздрили: де б нам знайти свого Касяна, який вчасно зарплату платить і про добробут дбає?

Часто зустрічаючи депутата облради О. Касяна в обласному Будинку рад, неодмінно цікавлюся подальшими кроками промислово-аграрного об'єднання. Олександр Михайлович завжди охоче розповідає про свої заводські-сільські новини. Найголовніша на підприємстві подія нинішнього року — пуск нових технологічних ліній з розливу горілки. У зв'язку з цим спиртовий завод перейменовано на спиртогорілчаний комбінат. У Ребедайлівці також з добрими результатами закінчують сільськогосподарський рік: виконали держконтракт по хлібу, удосталь кормів на зиму... Запрацювали млин, круподерня, олійниця...

Останнього разу зустріла кам'янського директора-голову стурбованим. Виявилося, районна податкова інспекція, припустившись помилки при перевірці дотримання податкового законодавства на Кам'янському спиртозаводі, пред'явила підприємству незаконних штрафів на суму понад 44 мільярди карбованців. Незважаючи на те, що обласний арбітражний суд визнав ці дії неправомірними і зобов'язав інспекцію відшкодувати завдані підприємству збитки, кам'янські податківці на чолі з І. Крамаренком не поступаються «принципами». Використовуючи службове становище, інспектори буквально взяли в облогу комбінат, проводячи нескінченні перевірки і пишучи скарги на спиртовиків у всі інстанції.

— Цей затяжний конфлікт не може не позначатися на настроях наших людей, — ділився наболілим Олександр Михайлович. — Замість того, щоб працювати, нам доводиться щодня відписувати листи, їздити в суди, приймати перевіряючих... І, головне, цій тяганині не видно краю.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Спонсор нашої лотереї-97

Кому для чаю, а кому для кави

Полтавський фарфор — найдешевший в Україні. Це —не думка авторів, а авторитетне твердження голови правління ВАТ «Полтавафарфор» Миколи Клочка. А чому — то вже комерційна таємниця. Взагалі, завод спеціалізується на виготовленні сервізів для кави та чайних. Тут є широкий вибір і для простого покупця, і для «крутого». Приміром, найдешевший —кавовий — коштує лише 14 гривень, а унікальний за формою й живописом — кілька сотень. Асортимент продукції постійно оновлюється, скажімо, цього року змінено вже близько ста малюнків. Втім, скільки не говори слово «цукор», солодше від того не стане. Отож, найкраще приїхати до Полтави, зайти до спеціалізованого магазину, котрий працює при заводі, і вибрати, що кому до вподоби. Можливо, це буде саме сервіз, а можливо, якийсь сувенір — їх більше десяти видів — чи подарункова скульптура. Приїздіть, тут завжди вам раді: Україна, 314019, Полтава, вул. Маршала Бірюзова, 37. Тел. 66-48-24.

Григорій ГРИНЬ,
Олександр КЛИМЕНКО (фото).

Іван поцупив телятко, Василь убив людину. Кого посадили? Івана...

ПЕРЕКОНАНІ, у нас залишилося мало наївних громадян, які не могли б експромтом відповісти на запитання, чому так несправедливо покарали цих двох людей. Бо Іван, даруйте, темний, беззахисний колгоспник, а Василь — голова колгоспу.

За останніми даними, в українських виправно-трудових колоніях («зонах», тюрмах) перебуває майже 200 тисяч осіб. Це приблизно стільки, скільки мають нараховувати після реформування нашої армії сухопутні війська. У цих двох абсолютно різних за призначенням інституціях з'являється ще одна характерна спільність — і туди, і туди потрапляють, як правило, вихідці з селянського й робітничого середовищ. Той, хто хоч трохи накрав або вибився у начальство середньої руки, вже уникає не лише армії, а й тюрми...

Пожалів Іван худобину, думав, що і його пожаліють

У сірих буднях колгоспного їздового з села з воєнною назвою Фронтівка, що на Вінниччині, Івана Івановича Д. в один присід трапилося одразу дві радості. Справляли день народження доньки і їли молозиво, позаяк отелилася корівка-первістка. Однак недосвідчена у таких справах худобина тут-таки настрій і зіпсувала — необачно лягла і... задушила телятко, з горя брикнула дружину Івана Івановича і взагалі перестала підпускати до себе будь-кого. Чоловік, аби хоч чимось догодити дружині, котрій він мало радості приносив (як і всі, хто люблять заглянути в чарку), серед білого дня пішов на ферму, де працював, і, недовго думаючи (він же його доглядає, а зарплати не дають, то буде наче в кредит), узяв у мішок колгоспне телятко й приніс до власного хліва.

Потім, коли це дійшло до міліції, у короткі післяпохмільні просвітки Івана Івановича таки мучила тривога: а що, як «упаяють» штраф, з чого ж його платити?..

А в райцентрі на суді його немов гоблею по голові: іменем держави Україна визнати винним... у розкраданні колективного майна з проникненням до приміщення і призначити покарання — позбавлення волі на півтора року з відбуванням покарання в колонії посиленого режиму.

Можна лише уявити, як потішалися у камері з Івана Івановича «зеки» зі стажем, начувані про те, що витворяють з державним чи колгоспним майном тисячі чиновників, з чиїх голів за це навіть волосина не впала.

Голова крадених поросят у мішку не носив

На відміну від фуражира Івана Івановича, голова колгоспу (КСП) з революційною назвою «Аврора», що в протилежному куточку України — у Пологівському районі на Запоріжжі, Василь Романцов крадених телят чи поросят у мішку на плечах не носив. Не той розмах і рівень!

Наприклад, ріжуть у колгоспі дві свині вагою 582 кілограми, з них оприбутковують лише 188 кілограмів, а 250 кілограмів м'яса й сала та 70 кілограмів субпродуктів, так би мовити, бракують. Або списують на падіж тварин. Причому, апетити в голови КСП та його гостей такі, що підлеглим доводиться у колгоспних звітних документах дещо підтирати, підправляти і писати просто нісенітниці. Так, як встановила ревізія, за тими документами виходить, що лише одного місяця списано на падіж 25 поросяток — ще до того, як льохи опоросилися...

Романцов чхав на статут, за яким правління має встановлювати ціни реалізації колгоспних товарів і послуг. Одним м'ясо виписував по 140 тисяч за кілограм, а декому — всього по 40 тисяч, одним ковбасу — по 35 тисяч, іншим — по 120, одним цукор по 3 тисячі, іншим — по 25.

За колгоспний «КамАЗ» з причепом, який протягом 5 днів возив із Пологів до Запоріжжя (100 км в один бік) фундаментні блоки на будівництво «хатки» родича когось із «наближених», заплачено в липні 1994-го всього 388 тисяч карбованців, чого ледве стало б на бак солярки.

До колгоспної каси, як пізніше засвідчила ревізія, не надійшли сотні мільйонів карбованців. І це тоді, коли колгоспники жили на копійки, а пізніше взагалі залишилися без зарплати.

Особлива стаття витрат з колгоспної казни, на яку налягав Романцов, — так звані представницькі витрати. Простою мовою для декого це означає: кого і як з «потрібних» до чортиків напоїти і до гикання нагодувати. Торік за цією статтею лише продуктів харчування було списано на 150 млн. карбованців, а за перше півріччя ц. р. — уже на 420 млн. Ось один з епізодів: згідно з накладною від 6 червня списано 54 пачки цигарок, 90 пляшок горілки, 200 пляшок мінеральної води, шампанське, коньяк... Цього ж місяця — ще 55 пляшок горілки, 275 півлітрівок «мінералки» та продукти восьми найменувань. За цього голова КСП ще й виписував горілку окремо, для себе, одного разу — аж 200 пляшок.

Виявлено і факти «крутіші». Наприклад, за куплену в якоїсь комерційної фірми автомашину у бік Запоріжжя «потекли»... 22 тонни колгоспної соняшникової олії, але куди, кому — про це на час ревізії відповідних документів у бухгалтерії КСП не виявилося... Так само «витекло» з колгоспної комори більше тонни оцинкованого покрівельного заліза...

І що ж, міліція приїхала до Романцова, як свого часу по теля до Івана Івановича, зажадала від нього покласти те, що взяв, на місце?

... Тієї ночі, з 26 на 27 червня ц. р., як свідчать люди, у Романцова на дачі було чергове застілля, на доказ чого вишикувалась кавалькада начальницьких машин. Десь опівночі голова, прихопивши зброю, вийшов «наводити порядок». Тероризував рушницею дівчат, яких здибав на березі, а потім і прибулих хлопців. А тільки-но помітив трактор, що проїздив поруч, кинувся йому навперейми, пальнув для остраху вгору. Коли ж молодий колгоспник (щойно з армії) на вимогу голови вийшов з трактора, щоб засвідчити, що це саме він, а не якийсь космічний прибулець, Романцов почав його бити прикладом рушниці, а потім підло вистрілив хлопцеві в потилицю... Невідомо, що було б із його товаришем—трактористом, котрий зоставя за кермом, якби той з переляку не кинувся тікати.

Ст.24. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом (З Конституції України)

Легко уявити, як би повелася міліція і прокуратура з фуражиром, заставши його вночі, та ще й озброєного, на місці вбивства людини. Особливо після заяви прокурора Ігоря Макарова на сторінках райгазети про те, що він не дає поблажок тим, хто скоїв тяжкі злочини, та деяким іншим правопорушникам, і без жалю садить їх за грати ще до суду.

На місці вбивства молодого колгоспника головою КСП Романцовим міліція під «чуйним» наглядом прокурора й справді затримала та спровадила до камери людину. Але не Романцова, хоч усі знали, що стріляв він, а молодого тракториста — свідка злочину. Тим часом Романцов у компанії працівників міліції і прокуратури «контролював», як ті оглядають місце події, а потім сів за кермо легковика і поїхав з місця скоєння злочину, немов, даруйте, «король з іменин».

Свідка вбивства, молодого тракториста, міліція повезла до медзакладу встановлювати, чи не перебуває він у стані сп'яніння, а Романцов поїхав без міліції — певне, для якоїсь особливої процедури. Принаймні, чергова медсестра відділення швидкої допомоги Ольга Рунникова стверджує, що ні пробу Рапопорта, ні забір крові для аналізу на алкоголь у Романцова не проводила (хоч упродовж більш як двадцяти років роботи на цьому місці, як правило, саме вона в таких випадках виконувала цю процедуру). Згодом з'ясувалося: черговий лікар-окуліст В. Хохотва окремо встановив, що Романцов тверезий, неначе скельце.

Дізнавшись про це, люди, котрі бачили тієї ночі Романцова на березі ставка капітально остограмленим, спантеличились: як це так? А так, люди добрі, як у тому анекдоті, коли дружина застає чоловіка з коханкою, а він у відповідь їй дорікає: «Жінко, ти кому віриш — мені чи своїм очам?».

Тож кому мали вірити люди — своїм очам чи словам і діям головного професіонального стража законності у районі прокурора Ігоря Макарова, коли дізналися, що начебто саме йому Романцов тієї ночі здався особисто (явка з повинною) і прокуратура порушила справу за статтею 98 КК України (вбивство через необережність)? Рідним загиблого про трагедію прокуратура вчасно не повідомила. А сестрі убитого, як вона стверджує, прокурор району ще до з'ясування обставин нав'язував свою версію: покійник і його товариш були п'яні, їздили трактором не там, де можна, Сергій поліз у бійку з Романцовим (хоч проти дебелого Романцова виглядав підлітком) і взагалі ... рушниця вистрілила випадково.

Та чаша громадського терпіння вже була переповнена. Прочувши про вбивство, люди у Пологах зібралися на стихійний мітинг, змусили Романцова написати заяву про звільнення, піти геть з капітанського містка «Аврори». Громада також зажадала передати справу для об'єктивного розслідування прокуратурі іншого району.

Унітаз і гусячі пупки як мірило прокурорської непідкупності

Особливе ставлення прокурора району Ігоря Макарова до правозастосовної практики щодо голови колгоспу Василя Романцова пояснюється... особливими почуттями голови до прокурора. Інакше доведеться вірити у такий дивний «збіг» обставин: колгосп «Аврора» будує у райцентрі на території заводу продтоварів два капітальні автогаражі, один з яких викупляє Романцов, другий — прокурор Макаров. Або, скажімо, такий: мальовничий шмат колгоспної землі поблизу райцентру відводять під забудову «царського села» —ділянка у найкращому місці перепадає голові «Аврори», а неподалік — прокуророві району, хоч і оформлена на його стареньку матір.

Ось перед нами численні накладні, за якими прокурор «отоварювався» в «Аврорі». Брав «скромно» — по 5—14 кілограмів свинини, по 4—7 кілограмів телятини (всього більш як центнер), полюбляв, судячи з документів, і печінochку, ковбаску, гусячі пупки, твердий сир тощо. Але вражає інше. Щоразу йому потрібно було щонайменше 20 пляшок горілки (одного разу взяв 200!), а загалом виписав мало не півтисячі пляшок. Не нудило Ігоря Миколайовича і від вина, отож помаленьку запасся у колгоспі 38 (!) трилітровими банками цього напою.

Навіщо людині, якщо вона не хронічний алкоголік і не примітивний перекупник, враз 200 пляшок горілки чи відро вина — залишається лише губитися у здогадах. Та ось коли в накладній бачиш, що прокурору закортіло виписати в колгоспі навіть унітаз, то це зрозуміло — для культурного завершення біологічного процесу травлення колгоспних продуктів і напоїв.

Немає нічого дивного, що при такому «незалежному» прокуророві таким само «незалежним» був і райвідділ міліції. Сумніваємося, що до міліції не доходили сигнали про порядки в авророрівському господарстві і, зокрема, витівки зі зброєю члена товариства мисливців та рибалок Василя Романцова, який навіть на тверезу голову плутав мисливські угіддя з населеним пунктом, а зайців — із колгоспниками. Але як було колишнім підлеглим начальника райвідділу підполковника Гайдара втихомирювати голову «Аврори» і тим паче відбирати зброю, коли вони знали, що вилучені міліцією в охороні місцевого підприємства хлібопродуктів грізні бойові карабіни ОП-КО-44 за сприяння підполковника потрапили, зокрема, у власність самого підполковника, колишнього представника Президента в районі, а також Романцова?

Утім, і особисто підполковника Гайдара не обділили — також «запакували» по зав'язку. Із двох господарств району йому в особисту власність перепало два трактори. А згодом начальник райвідділу привласнює собі автомобіль «Волга», який до цього було передано до райвідділу для зміцнення матеріально-технічної бази.

Чи варто після цього дивуватися, що пологівська міліція (а це понад 100 працівників) за останні півтора року керівництва нею підполковника Гайдара не викрила жодного злочину на об'єктах сільського господарства, транспорту, у комерційних структурах (і це у сільськогосподарському районі!)? Ці та інші факти підтвердила повторна міністерська перевірка. Підполковника Гайдара з посади звільнили...

Було це два роки тому. Але за діяльністю міліції наглядає той самий прокурор, до того ж, «підсилений» новим помічником. Ним (хочете — вірте, хочете — ні!) став колишній перший заступник начальника райвідділу підполковник Павло Осадчий, якого міністерська перевірка попередила про неповну посадову відповідність. Тепер він наглядає за дотриманням законності тих, хто відповідає займаним посадам. Отак! До речі, залишившись без портфеля в міліції, підполковник Гайдар уже також «при ділі». Інакше, як знущанням з людей, його нове призначення не назвеш — представляє в районі службу захисту прав споживачів.

Замість післямови

У «зону» до зеків, щоб «перевиховатися», Іван Іванович не потрапив, вважай, випадково. Бо ж яка пересічна селянська сім'я, місяцями не отримуючи навіть жалюгідної зарплати, може дозволити собі найняти дорогого адвоката чи тим паче дати хабара? Не дочекавшись додому чоловіка, дружина Івана Івановича вирушила в неблизьку дорогу до райцентру на велосипеді. Кинулася там до чужих людей, і ті, хоч і самі без великої копійки, але в пошані серед громадян, відшукали фахівців, які допомогли написати і подати касаційну скаргу. Вища судова інстанція до них дослухалася і пом'якшила колгоспному фуражирові покарання — без відбування у виправно-трудовій колонії.

Зате цілком невипадково обминає не те що зону, а й навіть камеру попереднього, досудового, ув'язнення колишній голова колгоспу Василь Романцов. Версія «підмогоричченого» прокурора і корпоративна солідарність правоохоронців взяли гору над Правдою і Справедливістю — вбивцю засудили до трьох років позбавлення волі з відстроченням виконання покарання. Провівши по «гарячих» слідах депутатську перевірку обставин скоєння злочину Романцовим, один з авторів цього матеріалу домагається судового перегляду справи. А загалом, сподіваємося, після цього уже ні в кого немає сумнівів, кого і чому переважно «перевиховують» у наших колоніях і тюрмах.

Але це вже тема наступного матеріалу.

Анатолій ЄРМАК,
народний депутат України від Пологівського в/о № 193;

Анатолій БЕНЬ,
«Голос України».

Долетимо ми й до Скоп'є

***Двічі** на тиждень літак ТУ-134 здійснює політ з Києва до Софії та назад. Двічі на тиждень представник «Авіаліній України» Олексій Суско та його вірний і незмінний помічник Тоні зустрічають і проводжають пасажирів, які вирішили летіти нашим рейсом. Здавалося б, дрібниця: відправляти в понеділок і п'ятницю літак на Київ. Та скільки за цим клопоту! Про це знає тільки Олексій Суско, котрий про буденну рутинну суєту казати не любить, хоча саме такі «дрібниці» й забирають найбільше часу.*

Транспорт

— А що ж тоді головне, Олексію Опанасовичу? —запитую у представника «Авіаліній України» в Болгарії.

— Головне — завоювати пасажира, показавши йому товар з кращого боку: високий рівень обслуговування в літаку, передполітний сервіс, зручний час вильоту, невисокі ціни. І, звичайно, надійність.

— Судячи з того, що в літаках, які здійснюють рейс «Софія—Київ», вільних місць майже немає, головне завдання вам вдалося розв'язати.

— Не люблю хвастати, але ви маєте рацію. Хоча цьому сприяє й те, що Київ і Софія є ніби транзитні пункти. Тому до Києва часто літають, наприклад, студенти із Шрі-Ланки, із країн Африки. Та й бізнесмени дедалі частіше почали літати на переговори до нашої столиці. Сподіваюсь, що після проведення Днів України в Болгарії ділова активність українських та болгарських партнерів зросте. А ми готові їм допомагати.

— Олексію Опанасовичу, в болгарській пресі з'явилося повідомлення, що українська сторона заборгувала за обслуговування наших літаків в аеропортах «Варна» 124 тисячі доларів і що під загрозою польоти наших туристів на болгарські курорти...

— Так, борг є. Але хочу заспокоїти всіх: з болгарською стороною ми знайдемо спільну мову, і літаки до Варни літатимуть. Скажу більше: у зв'язку з напливом до Болгарії туристів з України наше представництво шукає для них альтернативу. Нещодавно я встановив зв'язок з македонською фірмою «ELSA», яка за помірні ціни пропонує чудовий відпочинок на зимовому курорті Попова Шапка або на найчистіших озерах —Охрідському, Преславському та Дойранському. Керівник фірми Сашо Станінов не тільки розповів про переваги відпочинку в Македонії, а й запросив мене з групою журналістів подивитися готелі в Охріді, Струзі. Чому саме там? Бо ці міста розташовані на березі Охрідського озера і там є аеропорти. А значить, ми можемо подовжити маршрут літака «Київ—Софія» до столиці Македонії — Скоп'є, а потім — до Охріда або Струги. Можна перевозити наших туристів і чартерними рейсами. Гадаю, це перспективно. Адже з країнами колишньої СФРЮ у нас повітряного сполучення немає, а інтерес туристів і бізнесменів до цього зростає.

— Розраховуєте на рентабельність?

— Згодом, звісно. Адже й польоти до Софії не відразу стали рентабельні. Але ринок завойовувати треба. Тим більше, що Македонія відкрила 1 грудня свою дипломатичну місію в Києві. Сподіваюсь, що й Україна зробить крок у відповідь. А це відкриє перед нашими країнами нові перспективи. Представництво «Авіаліній України» в Болгарії готове цьому сприяти.

Інтерв'ю взяв Олександр БІЛИК.

На знімку: Олексій Суско.

Проблема

Без прописки й громадянства

***За словами** голови Державного комітету Криму в справах національностей і депортованих громадян Османа Адаманова, близько 35 тисяч кримських татар у працездатному віці не мають роботи. Понад 20 тисяч сімей індивідуальних забудовників не можуть закінчити розпочате будівництво за браком коштів. Близько половини татарських селищ і мікрорайонів не забезпечені електро- і водопостачанням, більшості з них бракує під'їзних шляхів та транспортного сполучення. Практично всі помешкання переселенців не газифіковані, в них відсутня каналізація. Саме тому серед татарського населення — особливо в селах —надзвичайно високий рівень захворюваності.*

Дорога додому виявилася довгою і тернистою. Через незадовільне фінансування з місць заслання не змогли повернутися більш як 200 тисяч кримських татар і ще 50 тисяч вірменів, болгар, греків та німців, — зимувати просто неба наважиться не кожен. Торішньою Постановою Кабміну № 636 від 11 серпня передбачалося до кінця 1995 року додатково виділити на облаштування депортованих 20 млн гривень. Та досі не отримано й половини цієї суми. Через незадовільне фінансування заборгованість будівельникам за здані минулого року об'єкти перевищила 5,8 млн гривень.

На думку Османа Адаманова, ми спостерігаємо фактичне згортання допомоги переселенцям з боку держави.

У кінцевому варіанті Державної програми першочергових заходів з облаштування кримських репатріантів на 1996-2000 роки урядом України передбачено асигнування в обсязі 195 млн грн. Ця жалюгідна сума розрахована лише на тих, хто вже повернувся, а відтак решті нащадків репресованих доведеться зачекати — до поліпшення економічної ситуації в країні. Згідно з цим документом передбачається зводити в середньому по 20 тисяч квадратних метрів житла на рік, тоді як у виконкомах у черзі на отримання квартири стоїть більш як 11 тисяч сімей переселенців. Щоб задовольнити їхні потреби, треба побудувати 700-800 тисяч квадратних метрів житла!

Сьогодні на землю предків повернулося близько чверті мільйона татар — за офіційною статистикою вони складають 9 відсотків від населення півострова. Та й ця цифра вельми приблизна, оскільки далеко не всі репатріанти мають кримську прописку — таких серед татар усього 240 тисяч. Близько 75 тисяч репатріантів, які мешкають на півострові з 1992 року, не мають навіть українського громадянства.

Тому не менш гостро постає питання забезпечення громадянських прав «репресованих меншин». Адже до цього часу в Україні немає закону про реабілітацію громадян, вивезених з Криму за національною ознакою 1941-1944 року. Досі не визначено механізм представництва депортованого народу у законодавчих і виконавчих органах влади. Не визначено навіть порядку отримання репатріантами громадянства України. Вони не можуть реалізувати свої майнові права, не беруть участі в приватизації, а про участь у політичному житті годі вже й казати.

Віктор ХОМЕНКО.

Сімферополь.

Критична ситуація

Особливості національного «тихого полювання»

***Масовому** явищу, яке вкладало на лікарняні ліжка сотні людей, назви немає. Якби йшлося про інфекційні захворювання, це назвали б епідемією. Те, що коїлося у вересні —жовтні, коли до реанімаційних відділень за вихідні потрапляли від 20 до 50 потерпілих, прирівнювали до НП державного масштабу. Починаючи з травня, в Донецькій області, яка не належить до числа «грибних», зафіксовано 178 випадків отруєння грибами, із них 50 — «дитячих». Восьмеро отруєних, серед яких троє дітей, померли.*

За життя цих людей боролися кращі медичні сили —реанімаційні відділення обласної дитячої лікарні, обласної клінічної лікарні імені Калініна, Донецької лікарні № 1. Було залучено навіть цивільну оборону. Сюди направляли найдорожчі медикаменти і найдефіцитніше устаткування.

До діагнозу пацієнтів реанімації, втім, варто додати ще один, не менш страшний: хронічна бідність. Переважна більшість потерпілих (а труїлися цілими сім'ями) — аж ніяк не жертви власного «хобі» чи необізнаний з небезпекою «асоціальний елемент».

— Майже 70 відсотків із них — пенсіонери та люди, що не мають постійного місця роботи, — коментує лікар відділення гігієни харчування обласної санепідстанції Лариса Чорна. Це не ті грибники, що спеціально виїжджають за 200 кілометрів у ліси на північ області. Ці люди збирали гриби поблизу дому — в посадці, на городі, в парку.

На лікарняні ліжка вкладає не так невігластво, як елементарне почуття голоду. Де та межа бідності, за якою — шахтар, що не отримує зарплату впродовж кількох місяців? За якою — багатодітна сім'я, для котрої сковорідка зі смаженими грибами виявилася ласою, проте фатальною вечерею? За якою пенсіонери, що не в змозі одержати жалюгідні 35—40 гривень на місяць? Неупереджена статистика свідчить: страждають не алкоголіки, не «бомжі» — страждають люди з дуже низькими статками. Підніжний харч у вигляді отруєних дарів урбанізованої природи для них — шанс вижити.

— На Заході гриби ніхто не збирає, — зітхає Володимир Удодов, головний лікар обласного центру охорони здоров'я. — Там споживають продукт лише перевірений, куплений у магазині. Може, колись і у нас так буде.

Перспектива надто далека, а поки, незважаючи на завершення сезону «тихого полювання», медики з острахом чекають нового сплеску: на стихійних базарчиках з'явилися баночки з домашніми грибними консервами. І реанімаційні відділення, один день перебування в яких коштує десятки гривень, у цілковитій бойовій готовності. Та проблема, скоріше, не медична, а соціальна: якби середня малозабезпечена сім'я мала хоч частку цих коштів, чи не поменшало б бажаючих скуштувати «заборонені плоди»?

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Освіта

Не поспішай, начальнику!

Як відомо, постановою Кабінету міністрів України встановлено плату за користування підручниками в загальноосвітніх школах —20 відсотків від їх первинної вартості. Міністерство освіти за погодженням з Міністерством фінансів мало у місячний термін затвердити порядок оплати за користування підручниками.

Не дочекавшись вказівок міністерства, начальник Запорізького міського управління освіти Микола Фролов наприкінці жовтня видав наказ, яким зобов'язав завідувачів районних відділів освіти та директорів шкіл до 15 листопада організувати стягнення плати за підручники — від 12,5 до 18,5 гривні.

Звичайно, це спричинило великий розголос серед мешканців міста, багато скарг і звернень громадян надійшло в органи прокуратури.

Перевіркою прокуратури області встановлено, що рішення начальника міськуправління народної освіти суперечить чинному законодавству, бо плату за підручники значно завищено, у зв'язку з чим завдано шкоди багатьом запорізьким сім'ям.

Прокурор області опротестував наказ начальника міськуно, і стягнення плати за підручники було припинено до особливого розпорядження.

Володимир ДУПАК.

Запоріжжя.

Благодійність

Ручка з інсуліном

Близько ста маленьких вінничан хворіють на цукровий діабет. Допомогти їм у придбанні ліків узялися активісти міської організації Народно-демократичної партії. Голова організації Олександр Домбровський вручив батькам, які разом із дітьми зібралися в обласному будинку дітей та юнацтва, 40 шприц-ручок для ін'єкцій вартістю 60 американських доларів кожна. Представники фармацевтичної фірми «Хьохст» (Німеччина) подарували вінничанам ліки, а також голки до шприц-ручок на суму близько чотирьох тисяч доларів.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Базарний день на 08.12.96	Ціни на основні продукти харчування на ринках України						
	Яловичина	Свинина	Яйця (десяток)	Сметана	Сало	Олія	Картопля
Кіровоград	2.50—3.00	3—3.50	2—2.20	3.20	2.80—3.00	1.60—1.80	0.40—0.60
Рівне	2.20—3	3—4.50	2	3—3.50	3—3.50	1.30	0.20
Черкаси	2.50—5	3.50—5	1.90—2.20	2.40—3	2.50—5	1.30—1.40	0.40—0.60

INTERNATIONAL RENAISSANSE FOUNDATION

are pleased to announce the open for the following programs for 1997/98 Academic Year:

Each scholarship provides tuition fees, a stipend to cover living costs and return travel to the home country.

Edinburgh university One-Year Post-Graduate Fellowships

The scholarship aims to provide opportunities for post-graduate study in the field of humanities in the United Kingdom.

Appplicants must meet the following criteria: the scholarships are open for scholars who are registered for or planning to take up doctoral study. Strong English ability is required.

Application Deadline: December, 26, 1996

Central European University

Post-Graduate Fellowships

The Central Europe University (CEU) is an international institutoin for post-graduate study and research. CEU has an absolute charter from the Board of Regents of the State of New York.

Master's Programs: Economics (2 year program, year 1 at the Univesirty of Essex, UK), Environmental Sciences and Policy, History, International Relations and European Studies, Legal Studies, Medieval Studies, Political Science (Budapest, Hungary), Sociology (Warsaw, Poland).

Interdisciplinary Certificate Programs: Gender Studies, Social Theory, Southeast European Studies (Budapest, Hungary) for CEU graduates only.

Applicants must meet the following criteria: a university or college degree and English proficiency. Additional departmental requirements may apply.

Application Deadline: January, 25, 1997

The virtual university

Undergraduate Exchange Program

A one-year non-degree study program in the US.

Applicants must meet the following criteria:

— Currently studying: American Studies, Art History, Englist literature, Classical Studies, Cultural Anthropology, International Relations, History, Political Science, or Sociology at the undergraduate level.

— Applicants must be enrolled in Ukrainian university (2—3 year), have an outstanding academic record and fluent English.

— Have spent previous two years in Ukraine and have not attended high school in the US.

Application Deabline: January, 10, 1997

For additional information and applications material, please contact: Marianne Skouratovska, Kyiv, Chervony Korpus T. Shevchenko University, room 203.

Tel: (380-44) 225-2251, 221-3276.
Dnipropetrovsk: tel.: (0562) 42-35-78 (Oleksander Makarenko);
Donetsk: tel.: (0622) 95-20-65 (Andrey Solovyov);
Kharkiv: tel.: (0572) 12-82-27 (Natalia Bulhakova);
Lviv: tel./fax: (0322) 27-18-57 (Olena Klimova);
Odessa: tel.: (0482) 23-64-27 (Laryssa Shevchenko);
Simferopol: tel.: (0652) 25-94-42 (Yuriy Bulavintsev).

Back Haus

СП «БАК ХАУС» РЕАЛИЗУЕТ НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

ВАЗ 21043
ВАЗ 21053
ВАЗ 21061
ВАЗ 2107
ВАЗ 21093
ВАЗ 21099

по ценам ниже рыночных в автосалоне автотранспортного предприятия «ЦЕНТР АВТО» (СТО-3)

по адресу: Столичное шоссе, 90
тел. 296-07-41, факс 296-04-60

СП «БАК ХАУС»
тел. 220-47-94
220-18-32
факс 220-47-94

Інформація про четвертий випуск акцій
АКЦІОНЕРНОГО КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ «ТК КРЕДИТ»

Характеристика емітента

1. Акціонерний банк «ТК КРЕДИТ» —правонаступник акціонерного комерційного банку «УДБ-банк», створеного 28 квітня 1994 року і зареєстрованого у Національному банку України за № 345 та перейменованого в банк «ТК КРЕДИТ» згідно з рішенням зборів акціонерів від 5 травня 1995 року.

Юридична адреса та місцерозташування банку на момент прийняття рішення про емісію: Україна, 252054, Київ, вул. Дмитрівська,18/24.

Статутний фонд банку в сумі 2 163 750 грн. сформовано за рахунок попередніх випусків акцій і повністю сплачено.

Показники діяльності банку свідчать, що він є прибутковою стабільною фінансовою установою.

Органи управління банку:
—загальні збори акціонерів;
—Рада банку;
—Правління банку.

Голова Правління — Бушуєва Ірина Василівна, стаж роботи в фінансово-банківській системі 13 років, головний бухгалтер — Нікітенко Олена Петрівна, стаж роботи в фінансово-банківській системі 8 років.

Кількість працівників банку на 01.11.96 року — 49 чоловік.

Простроченої заборгованості кредиторам і по платежах до бюджету на момент прийняття рішення про третій випуск акцій та на даний час банк не має.

Опис ділової діяльності

АКБ «ТК КРЕДИТ» надає практично всі види банківських послуг.

Капітали банку працюють майже в усіх сферах економіки. Основна спрямованість їх вкладення — розвиток машинобудування, хімічної промисловості, сільського господарства, цінні папери.

Основою фінансової політики банку є прибуток і надійність. Видачі кредитів передує ретельне вивчення фінансового стану позичальників. Обов'язковою умовою є страхування ризику неповернення кредитів, оформлення гарантійних чи заставних зобов'язань.

Платіжний оборот банку за 11 місяців 1996 року становив 19 854 806 гривень, прибуток за цей самий період — 506 605 гривень.

Результати попередніх випусків цінних паперів

За час існування банк здійснив три емісії акцій.

Перша емісія — 10 000 штук простих іменних акцій серії «А» за номерами 001—10 000 номінальною вартістю 500 000 (п'ятсот тисяч) карбованців на загальну суму 5 000 000 000 (п'ять мільярдів) карбованців.

Друга емісія — 9 000 штук простих іменних акцій, номінальною вартістю 5 000 000 (п'ять мільйонів) карбованців на загальну суму 45 000 000 000 (сорок п'ять мільярдів) карбованців, також обміняно 10 000 штук простих іменних акцій першого випуску номінальною вартістю 500 000 (п'ятсот тисяч) карбованців на 1 000 штук акцій другого випуску номінальною вартістю 5 000 000 (п'ять мільйонів) карбованців. Загальна кількість простих іменних акцій, за підсумками другої емісії, склала 10 000 штук серії «А» за номерами 001—10 000, на загальну суму 50 000 000 000 (п'ятдесят мільярдів) карбованців.

Третя емісія — 33 275 штук простих іменних акцій серії «А» за номерами 10 001 — 43 275 номінальною вартістю 5 000 000 (п'ять мільйонів) карбованців на загальну суму 166 375 000 000 (сто шістдесят шість мільярдів триста сімдесят п`ять мільйонів) карбованців.

У власності керівних працівників банку простих іменних акцій банку немає.

Дані про четверту емісію цінних паперів

Загальними зборами акціонерів АКБ «ТК Кредит» (протокол № 22 від 05.11.96) прийнято рішення про збільшення статутного фонду банку до 3 163 750 гривень.

Збільшення статутного фонду здійснюється шляхом випуску простих іменних акцій номінальною вартістю 50 грн. кожна у кількості 20 000 штук на загальну суму емісії 1 000 000 гривень. Акції випускаються у безпаперовій (бездокументарній) формі, мають серію «А» та номери з 43 276 по 63 275.

Фінансові ресурси, одержані внаслідок емісії цінних паперів, будуть використані для збільшення обсягу активних операцій банку для вкладення в ефективні і надійні фінансові проекти, а також у розвиток банку та розширення мережі його філій.

Передплатниками простих іменних акцій можуть бути юридичні особи і громадяни. Акції можуть реалізуватися за ринковим курсом. Засновникам банку надаються пільги щодо придбання акцій і право на першочергове придбання акцій за номінальною вартістю.

Строк передплати на акції встановлюється з 20 грудня 1996 р. по 20 квітня 1997 року включно, за адресою: Київ, вул. Дмитрівська,18/24.

Передплата на акції передбачає укладення договору, за яким покупець — юридична особа зобов'язується сплатити поточну курсову вартість акцій у грошових одиницях, чинних на території України на момент оплати. Фізичні особи (громадяни) сплачують повну вартість акцій за поточним курсом на момент придбання акцій без укладення договору. Після оплати акцій покупцю видається сертифікат на загальну кількість акцій, засвідчений підписами і печаткою.

У випадках, передбачених законодавством України, покупець мусить подати відомості про джерела надходження коштів, що спрямовуються на придбання акцій.

Акції дають право брати участь в управлінні банком, отримувати дивіденди і частину залишків майна банку у разі його ліквідації. Володіння простою іменною акцією дає акціонеру право на голосування на загальних зборах акціонерів. Згідно зі статутом банку один акціонер може володіти не більш як 35 відсотками акцій банку.

Виплату дивідендів здійснюють за рахунок прибутку банку, який залишається у його розпорядженні після сплати податків. Розмір дивідендів та строк їх виплати по акціях визначають чергові загальні збори акціонерів за підсумками фінансового періоду. Адреса, за якою відбувається виплата дивідендів: Київ, вул. Дмитрівська,18/24.

Власники акцій мають право продавати, передавати, заповідати, заставляти акції самостійно, з обов'язковою реєстрацією зміни власника у банківській книзі реєстрації акціонерів у 10-денний термін.

У випадку реорганізації банку всі зобов'язання щодо випущених акцій переходять до його правонаступника.

Розміщення акцій четвертого випуску АКБ «ТК Кредит» здійснюється банком самостійно.

Організація постійно реалізує:

...ктори:
...-80 УК. Л. М — 18 600 грн.,
МТЗ-82 УК. М — 19.000 грн.,
Т-70 С, **автомобілі МАЗ;**
двигуни:
Д-243 — 3 750 грн., Д-245 — 5 900 грн.;
запасні частини для тракторів МТЗ
(можливий бартер на зелений горошок, цукор, борошно, крупи, тушонку, горілку та інше).
Телефони в Луцьку: (0322) 4-40-01, 4-33-84; тел./факс 4-42-57.

АВТОПОКРЫШКИ И ШИНЫ

- более 70 типоразмеров
- по ценам заводов-изготовителей
- оптовым покупателям – скидка
- возможен бартер на продукты питания
- самовывоз и вагонные поставки со склада в г. Днепропетровске

Тел.: (0562) 44-00-44, 44-54-48, 44-24-06
Факс: (0562) 44-24-06.

МАНОМЕТР

Акционерное общество «СП Манометр»

- **Преобразователи давления «Сапфир-22М», МТ100. Манометры технические.** Производство.
- **Средства измерения давления, температуры, расхода, уровня.** Поставка.
- **Тепловая автоматика.** Поставка.
- **Представительства.** Обслуживание регионов и предприятий.
- **Сырье, материалы, энергоносители, комплектующие.** Обеспечение производств.
- **КИП и автоматика.** Комиссионная торговля. Ремонт. Поверка.
- **КИП и автоматика.** Информация, документация, обучение персонала.
- **«Кабинет Жака Паганеля».** Радиопрограммы, печатная продукция для детей.

Выбор рациональной номенклатуры. Доставка и таможенное оформление. Техническое и гарантийное обслуживание.

Манометров: МО, МТИ, МКУ, ДМ, МТК; ЭКМ, ВЭ16-Рб, МП-У, МТП-М, МП; ДСП, ДСС, МТ, МА, МТМ, МТС, М1/4.

Преобразвоателей давления: «Сапфир-22», МТ100, ИПД, ИПДЦ, ПСТ-М, ДМ, МИД, МЭД; МПЭ-МИ, ДМЭ-МИ, ДМЭУ-МИ, ДМЭР-МИ, ДАД-7, ДИД-7, КРТ.

Термометров: ТЛ, ТТ, ТБ, ТПК, ТГП, ТКП, ТГС, ДРТ-В.

Уровнемеров: РОС, РИС, РУП, ПИУП, ПРУ, РУ-ПТ, АДАУ, ФЕУ, УЗУ, ДРУ, УРК, СКУ, СРК, УЗС, «Сигмур-2», МСУ, ЭСУ, ДСУ.

Напоромеров: ТНМП, НМП, БМ, НПП.

Пневмоавтоматики: ТС-П, НС-П, ТНС-П, МАС-П, МС-П, МП-П, ВС-П, МВС-П, 13ДИЗО, ДПП.

Блоков питания: 4БП36, БИК-36М, БПС-90, БП-36, 22БП-36.

Продукция Томского АО «Манотомь» по заводским ценам

Украина 310050, г. Харьков-50, а/я 905
АО «СП Манометр»

Производство и поставка:	Тел/факс (0572) 127-577; 120-867; 125-377
Ремонт и поверка:	Тел. (0572) 206-701
Общие вопросы:	Тел. (0572) 235-196
Донбасский филиал:	Тел/факс (06242) 7-36-16.

АТ «Агроконтракт»
постійно реалізує за цінами виробника
фруктову воду десяти видів у 1,5-літрових пляшках, майонез, кетчуп, гірчицю, фасовану олію (у літрових пляшках).
Тел.: (03322) 4-40-01; 4-33-84; 4-42-57.

Реклама в газеті «Голос України». Телефон 441-89-34. Факс 449-85-62.

Арбитражный суд Донецкой области возбудил дело № 246/5-23 от 15.08.1996 г. о банкротстве КП «Наша Марка» (343100, Донецкая область, Красноармейск, м-он «Лазурный», д.30, кв.17; р/с 467639, МФО 334497 в ПИБ Красноармейска).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования этого объявления.

У номер

● *Харків*

Шпигуни, тремтіть!

Новий сучасний літак, призначений для патрулювання морських рубежів України, передав Харківський авіаційний завод прикордонним військам України. Приймаючи «ключі» від Ан-72П, командування Прикордонних військ відзначило високі льотні й бойові характеристики крилатої машини. Літак може бути в повітрі до семи годин. Обладнаний приладами для виявлення морських суден за будь-якої погоди.

Уже на початку наступного року прикордонники одержать ще два Ани такого самого класу. Разом з тим ХАЗ активно працює й над випуском літаків для цивільної авіації, налагоджує багатообіцяльні контакти із зарубіжними замовниками.

● *Одеса*

СНІДу наказано: знизити темпи. Чи послухає?

В Одесі відбулася 6-а сесія Національного комітету з боротьби із захворюванням на СНІД. Її учасники обговорили широке коло питань щодо клінічної діагностики і лікування цієї хвороби. За оцінкою Всесвітньої організації охорони здоров'я, кількість вірусоносіїв у нас досягла ста тисяч. Через кілька років ці люди перейдуть зі стадії носіїв у стадію хворих. А їх, за офіційними даними, вже близько 12 тисяч. Тому на сесії було розглянуто хід виконання Національної програми з профілактики СНІДу в Україні (на котру виділяється, на жаль, украй мало коштів), питання організації медичної допомоги, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД.

● *Львів*

Маємо право мати право

Львівський центр прав людини, очолюваний заслуженим юристом України Зіновієм Гладуном, репрезентував програми, над якими працює ця громадська організація. Права і свободи громадян України не реалізовуються і про це слід говорити на повен голос, — наголошували учасники прес-конференції і закликали журналістів якнайширше висвітлювати цю тему. Особливо безправними почувають себе громадяни перед новітніми чиновниками.

Центр узяв на себе юридичну оцінку конкретних справ порушення прав людини. Серед нових напрямків його діяльності — програма захисту прав журналістів.

Прем'єри

Пастка для глядача

Колектив Чернівецького муздрамтеатру імені Ольги Кобилянської віддавна знаний тим, що виводить на кін твори місцевих письменників, інсценує спадщину літературних класиків, які жили на буковинській землі. Продовжуючи добру традицію, тут поставили п'єсу маловідомого драматурга Сильвестра Яричевського «Лови на ловців» (режисер Василь Селезінка).

На знімку: сцена з п'єси «Лови на ловців», у ролях — молоді актори Людмила Мірошниченко та Михайло Войчук.

Василь БАБУХ.
Фото Павла ШВЕЦЯ.

Всупереч хворобі

З ініціативи доброчинного «Інфонду», яким керує інвалід Микола Підрезан, відбувся конкурс на звання найпривабливішої дівчини України... на інвалідній колясці. У ньому взяли участь 13 претенденток, які з'їхалися до реабілітаційного центру при санаторії «Жовтень» у Кончі-Заспі під Києвом. До фіналу вийшло шестеро. Вони готувались до конкурсу, як до серйозного іспиту: підйом о пів на сьому, лікувальні процедури, спортивні вправи та заняття з історії костюма, макіяжу, флористики. Перемогу отримала волинянка Руслана Фаріна.

На знімку: друге місце у луганчанки Тетяни Воронцової.

Фото Сергія ДОЛЖЕНКА (Укрінформ).

Профілактичний суботник

відбудеться у Дніпропетровську, який вдячні городяни уже нарекли великим почином професійно свідомих лікарів.

Колектив дев'ятої дніпропетровської лікарні оголосив, що 14 грудня виходить на роботу. І за давньою традицією закликав колег підтримати його ініціативу. Це ніякий не комуністичний чи ленінський суботник, назвати його можна скоріше профілактичним.

І ось чому. За спостереженнями лікарів, сьогодні по медичну допомогу більшість населення звертається останньої миті, коли хвороби надто занедбано. В тому числі й серцево-судинні, онкологічні, для яких принцип «краще пізно, ніж ніколи» категорично неприйнятний. А все тому, що людям не по кишені вчасне лікування. Особливо страждають і навіть розплачуються життям пенсіонери, заявляє головлікар дев'ятої лікарні, депутат міськради Володимир Баштовний. Часто вони бояться звертатися до медиків, щоб не розорити вщент своїх дітей. Ось ми і вирішили, пояснює Володимир Іванович, 14 грудня провести прийом усіх городян, котрі потребують нашої допомоги, цілком безплатно.

Як уже стало відомо, першими патріотичну і справді професійно сумлінну ініціативу підтримали професори, доценти і викладачі Дніпропетровської медичної академії. Вони також вестимуть прийом хворих вихідного дня.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Деміс Руссос не звик співати у порожньому залі

Відомий співак із Греції Деміс Руссос, виступ якого було заплановано у Вінниці, замість концерту провів у залі кіноконцертного комплексу «Плеяда»... прес-конференцію для журналістів. Ті, зрадівши випадковій нагоді вільно поспілкуватись із «зіркою» першої величини, здається, дізнались того вечора про співака практично все: що народився він у Єгипті, що на сцені вже 30 років, що об'їздив з концертами майже весь світ (Україну, скажімо, відвідує вдруге), і т. ін. До речі, одну із звичок Руссоса не гріх було б наслідувати кожному з нас:

—Я щодня дивлюсь у дзеркало, — сказав співак, — і ставлю перед собою одне й те саме запитання: чи правильно живу? Чи добре роблю свою справу? Якщо помічаю за собою якісь хибні кроки, поспішаю одразу їх виправити...

На прохання що-небудь заспівати, гість, усміхнувшись, відповів: «Для вас я заспіваю, а для інших...» Одне слово, виступати у напівпорожній залі артист не звик.

Підвели співака скоріш за все не глядачі: навіть найдешевший квиток за 20 гривень багатьом був не по кишені, а про 160 гривень (стільки коштував найдорожчий квиток) і говорити годі. Якби організатори гастролей — чиновники із облфілармонії — заздалегідь подумали про це, вони не планували б два концерти, на які продали аж 240 квитків. А можливо, взагалі розважливіше б підходили до запросин «зірок»...

Віктор СКРИПНИК.
Вінниця.

«Економічно-благочестивий вісник»

— так називається загальноукраїнська газета, яку видає народознавець із Чернівеччини (авторка п'яти народознавчих книжок), загальновідома провидиця Гарафіна Маковій.

Там — від чого в основному наші біди та як їх позбутися, обійти. Доводиться дія народних традицій на конкретних долях людей, даються відповіді на найрізноманітніші запитання широкого загалу читачів, адже листування з Гарафіною Маковій можливе уже тільки через оцю газету.

Хто хоче стати її власником, може будь-якого місяця передплатити її в будь-якому відділенні зв'язку (передплатний індекс 40094, передплатна ціна на шість місяців без урахування вартості поштових послуг — 10 гривень 80 копійок).

274004, м. Чернівці, вул. Нечуя-Левицького, 8/1, Повне товариство «Факел».

Реклама

З усіх усюд

Міні-футбол. Чемпіонат світу. Іспанія. Півфінальні матчі. Бразилія—Росія — 6:2. Іспанія—Україна — 4:1. Матч за 3 місце. Україна—Росія — 2:3. Фінал. Бразилія—Іспанія — 6:4.

Виступ дебютанта чемпіонату — збірної України, яка посіла четверте місце, — пресою і фахівцями розцінюється як велике досягнення. Тим більше, що українці спромоглися зіграти внічию з чемпіонами — бразильцями.

Футбол. Виконком Федерації футболу України затвердив повний список кандидатів до національної збірної, котра бере участь у відбірковому турнірі чемпіонату світу-98. Це воротарі Олег Суслов (Чорноморець, Одеса), Ілля Близнюк (Дніпро, Дніпропетровськ), Олександр Шовковський (Динамо, Київ), Тарас Гребенюк (Металург, Запоріжжя), Дмитро Шутков (Шахтар, Донецьк); польові гравці — Віктор Скрипник (Вердер, Німеччина), Сергій Попов (Зеніт, Росія), Сергій Третяк (Бейтар, Тель-Авів, Ізраїль), Олександр Головко, Владислав Ващук, Юрій Дмитрулін, Сергій Бежендар, Сергій Федоров, Віталій Косовський, Юрій Максимов, Юрій Калитвинцев, Дмитро Михайленко, Сергій Ребров, Андрій Шевченко, Олександр Антюхін, Віктор Леоненко (Динамо, Київ), Дмитро Парфенов, Володимир Мусолітін, Олександр Зотов, Тімерлан Гусейнов (Чорноморець, Одеса), Олександр Коваленко (Дніпро, Дніпропетровськ), Юрій Дудник (Карпати, Львів), Михайло Старостяк, Валерій Кривенцов, Геннадій Зубов (Шахтар, Донецьк), Геннадій Орбу (Ротор, Росія), Сергій Єсін (Таврія, Сімферополь), Ігор Лучкевич (Металург, Запоріжжя), Едуард Цихмейструк (ЦСКА, Київ).

Гандбол. У Данії відбувається чемпіонат Європи серед жінок. Напрочуд невдало виступає там збірна України, яка програла три стартові поєдинки: Росії — 23:30, Норвегії — 19:23, Німеччині — 23:25.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

✆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 228890.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311231.